

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straitschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbijreed, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoetten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwendde om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonden, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een binnelink gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet onteinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tolluis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroemer! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeërisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV gevend.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger ledere zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanen, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nedergevallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenshijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrinkt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

gelaat. Hij leunde met den arm op een laag steenen muurtje, dat den tuin van Gammidge afscheidde van eene diergaarde die aan zijnen meester, kapitein Calder, toebehoorde, en hij vergezelde zijne vleijende woorden met een suikerzoet knipoogje.

Nu had Carlien eerst zeer laat leeren begrijpen, dat een gelaat eigenlijk uit iets meer bestaat dan uit oogen, neus en mond; dat wil zeggen, dat er ook nog iets is, hetgeen men uitdrukking noemt. Zij had verscheidene jaren bij den heer Gammidge gewoond, dien zij nooit in het gelaat keek, behalve dan, als zij bepaald duidelijk wilde hooren wat hij zeide; want zij was wat hardhoorend, of wanneer hij haar de huur uitbetaalde. Het zien van geld had altijd een bijzonderen invloed op hare ziel, en dit maakte dat zij hem eens ernstig aankeek als zij haar vierendeeljaars loon opstreek; maar als zij dat gezigt jaar in jaar uit had aangekeken, zou zij toch niets anders ontdekt hebben dan oogen, neus en mond, en er was in de wereld vrij wat meer, dat beter waard was om te bekijken.

Maar dacht of gevoelde de heer Gammidge dan in het geheel niet? want denken en gevoelen zijn de grondslagen der uitdrukking. Om de waarheid te zeggen, dat deed hij wel; maar als hij dacht, dan was het alleen over zichzelf, hetzij regtstreeks of langs omwegen; en als hij iets gevoelde, dan was het alleen voor zichzelf; zoodat zijn gezigt naar het ligchaam alleen aan Jan Gammidge toebehoorde, ook naar den geest, van niemand anders dan van Jan Gammidge sprak.

Maar daar waren wel andere aangezichten in de schepping. Dat is waar; maar wat beteekent eene wereld vol aangezichten voor iemand, die in een huis zonder klopper woont?

Maar zij begon toch wat aan te leeren en haar leermeester gaf haar eene nuttige les, toen hij haar daar over het muurtje met zooveel goedkeuring stond aan te kijken.

„Wie zorgt voor uwe aardappelen?” vroeg de tuinman, wiens naam Dixey was.

„Natuurlijk, doe ik dat,” zeide Carlien, met zelfvoldoening.

„Wel, wel, daar hebt gij onze huishoudster bij den kapitein; ik ben er zeker van, dat zij nog niet eens aardappelen zou kunnen koken, zulk eene dame is dat. En keldert gij ze zelve ook in?”

„Ik bewaar ze in eene warme schuur.”

„Nu, dan wil ik mij laten hangen, als gij er de vorst nooit bij krijgt.”

Het ontbrak het gezigt van Caroline ten minste niet aan uitdrukking, toen zij hem antwoordde: „Zij had nog nooit hinder van de vorst gehad! Zij kende wegen en middelen om ze toe te dekken, die er de vorst wel afhielden.”

„Voorzeker zal de heer Gammidge u ook ruim betalen; wel gij zijt uw eigen gewigt in goud waard!” zeide Dixey.

Carlien werd door dit edele gevoelen bijna geheel overstelpt, en bloosde tot over de ooren, ja, tot in het haar toe, hetwelk in drie dunne, slordige knobbels, of zoogenaamde krullen om haar aangezicht hing. „Daar zijn vrij wat menschen op de wereld, die veel doen en weinig ontvangen,” zeide zij, met een betekenissenvollen blik (want haar gelaat nam nu steeds toe in uitdrukking.)

„Zonder twijfel, zonder twijfel, zonder twijfel, hernam Dixey,” nu het is te hopen dat hij gunstig over u zal denken, als — als hem iets overkomt, zoo als men het noemt.”

„Sterven,” zeide Carlien, bijna verwonderd.

„Welnu ja, dat denk ik ten minste; gij weet dat hij toch eens zal moeten sterven,” zeide Dixey aanmoedigend.

„Hij heeft volstrekt geen lust om te sterven, ten minste nog niet, en hij zal alles doen wat hij kan om dit te voorkomen,” was het antwoord van Carlien. „Hebt gij nooit opgemerkt, met hoeveel lichtzinnigheid slechte menschen over den dood spreken? niet dat de tegenoverstelde toon nu juist een bewijs van de deugd is; want er bestaat een gevoel van schrik, dat dikwijls een gevolg van bijgeloovige vrees is. Maar in het algemeen, daar waar de regte vrees voor den Heer ontbreekt, wordt meestal met de meest mogelijke lichtzinnigheid over den dood gesproken.”

„Wel,” zeide Dixey, „zoolang als hij u goed betaalt, hebt gij hier een goed huis getroffen. Daarenboven gij hebt hier niet veel uitgaven te doen; en ik ben er zeker van, dat gij niet al uw geld aan mooie kleederen besteedt, gelijk de vrouwen bij ons aan huis doen; en in mijn smaak ziet gij er met dit al toch vrij wat beter uit dan zij.”

„Ik heb geen tijd om aan mooie kleederen te denken,” zeide Carlien, de oogen op haar knap zindelijk, maar zeer eenvoudig gewaad slaande, en bij zichzelf wenschende dat zij dien middag maar eene andere muts mogt opgezet hebben. „Ik zie er dan nu ook al heel erg

uit,” zeide zij met een zweem van behaagzucht; maar het dorschen, maakt door al die stof de muts zoo smerig.”

„O! het zijn de kleederen niet altijd die het ons doen,” zeide Dixey met wijsgeerig gelaat; „er zijn menschen, die er altijd goed uitzien, zij mogen aanhebben wat zij willen.”

Daar was geen twijfel aan of dit compliment was geheel en al voor Caroline bestemd, en zij nam het ook aldus op.

Dixey zag dat zij dit deed, en vervolgde: „Daar is zeer weinig gezond verstand in de wereld, en nog minder dankbaarheid; daar hebt gij nu mijn meester, kapitein Calder, wat zou er van hem worden, indien hij mij niet had opgedaan? Wel, de karren vol goede aarde, die ik in dien tuin heb moeten brengen en de moeite die ik er aan gehad heb, om ze overal uit te spreiden, is niet om te gelooven.” Ja, Carlien was gereed om alles te gelooven wat Dixey zou willen vertellen.

„En nu wat dank heb ik er voor?” vervolgde hij na zeer welsprekend al de diensten opgesomd te hebben, die hij kapitein Calder bewezen had. „O, het is eene zeer ondankbare wereld, en iemand moet er wel toe komen, om op zijne eigene goede daden te letten, omdat er niemand anders is, die zou willen bekennen dat gij goed doet. Als ik nu en dan niet wat kon verdienen, door het een en ander voor eigene rekening te verkoopen, dan zou ik niet in staat zijn om het uit te houden, dat kan ik u wel zeggen.”

„Wat, betaalt hij niet goed?” vroeg Carlien, die nu nog meer belang in Dixey begon te stellen.

„Ja, en neen,” zeide Dixey. „Het wordt een goed loon genoemd, maar er zijn geene voordeeltjes vergund, en wat beteekent eene plaats, als er geene voordeeltjes aan verbonden zijn?” Nu was dit eene vraag, die Caroline reeds zeer dikwijls bij zichzelf gedaan had, niet als een rekenkundig voorstel, maar als eene rekenkundige kwestie. Zij had de waarde van hare eigene dienst volgens die regelen opgesomd, en had bevonden, dat het antwoord was, kost en loon, maar niets meer; de heer Gammidge veroorloofde ook geene voordeeltjes; inderdaad begreep Carlien nog niet zeer juist wat voordeeltjes waren.

„Mijn gevoelen is, leven en laten leven,” zeide Dixey, „als ik al mijn tijd en al mijne gedachten aan mijn werk geef, dan moest mijn meester mij er het voordeel van laten genieten.”

„Maar gij verkoopt?” vroeg Carlien, over de heining ziende van haren tuin, die juist naast dien van kapitein Calder gelegen was, want zij dacht aan eene zaak, die haar belette om naar beleefde woordjes te zoeken, zij peinsde over eene nieuwe muts en dergelijke kleinigheden; „maar gij verkoopt?”

„Ja, maar niet zoo veel als ik doen kon, wanneer het mij veroorloofd ware; daarenboven het is veel plezieriger om regt door zee te kunnen gaan, ik heb een hekel aan slinkske streken, en als alles voor mij openstond, zou ik er vrij wat meer voldoening van hebben.”

Dixey zeide dit op zulk een schijnbaar waren, openhartigen en toch beleedigden en onderdrukten toon, dat Carlien er volkomen geloof aan sloeg, en het haar zeer leed deed, dat zijne onbaatzuchtigheid zoo slecht beloofd werd.

„Wel, ik heb nooit den minsten schijn van een voordeeltje gezien, sedert ik hier woon,” zeide zij, en schudde bedrukt haar hoofd.

„Wat doet hij dan met zijne kleederen?” vroeg Dixey.

„Ze dragen en wegluiten,” antwoordde zij.

„Maar gij hebt de wasch, het braadvet, eindjes kaars en reuzel?” vroeg hij.

Carlien trok haar hoofd lagchende terug, zeggende: „Ik zou het arme biggetje beklagen, dat van onze wasch moest leven, en wat het braadvet betreft.” — Eene plotselinge verandering in Dixey's gelaat trof haar aandacht, hij keek een oogenblik naar iets, dat achter haar was, en dook toen naar beneden achter den muur. Op hetzelfde oogenblik hoorde zij roepen: „Carlien, Carlien! de dokter is aan de deur, en er is niemand om zijn paard vast te houden, wat voert gij toch uit, Carlien?” en Gammidge stond naast haar. Hare gevatheid liet haar in den steek; het was hare gewoonte niet om iemand te misleiden, niet juist, dewijl het niet in haar aard lag, maar meer, dewijl de gelegenheid zich daartoe niet aanbood; zij zag er vrij schuldig uit, even schuldig alsof zij er juist op betrapt werd om zich een voordeeltje toe te eigenen.

„Wie was die jongen, dien ik daar zag?” vroeg haar meester op een toornigen toon. Carlien mompelde: „Het was de tuinman maar van den kapitein,” en liep naar de deur om het paard van den dokter vast te houden.

„Het is wel wat wild,” zeide de dokter, „en niet best geschikt om door eene vrouw vast gehouden te worden. Maar ik zal niet lang weg blijven.”

„Ik ben volstrekt niet bang, mijnheer!” zeide Caroline, wier eiland van gedachten, gelijk wel te vermoeden is, niet weinig was vergroot gedurende haar gesprek over den muur, en de bedachtzame opmerking van den dokter voegde er nog een stroohalmpje aan toe.

„Welnu, hoe staat het met de pijn?” zeide de dokter, en hij begon dadelijk met zijn geneeskundig onderzoek. Dit onderzoek, hetwelk op de gewone wijze aanving, kwam meer en meer tot bijzonderheden, als hij met vragen voortging. Na eenige minuten, sprong hij echter op, zeggende: „Ik moet eens even naar mijn paard gaan kijken.”

Toen hij aan de deur kwam, vond hij Carlien in een schrikverwekkenden toestand. Het dier, dat door een langen rid niet rustiger geworden was, begon, toen het zich in handen van zulk een nieuwelings bevond, zijn voornemen om zich los te rukken, door vervaarlijke sprongen aan te toonen, zoo wel door den kop te schudden als door te stijgeren, hetgeen geene zeer vredelievende gezindheid aantoonde.

„O, daar is Dixey,” riep de dokter, toen de tuinman, die zoodra hij bemerkte had dat de heer Gammidge zich verwijderde en veilig in huis was, van achter de schutting was te voorschijn gekomen, en nu langzaam den weg over wandelde.

„Dixey, houd even mijn paard vast, wilt gij? het zal niet langer dan hoogstens tien minuten duren; het is niet veilig in de handen van die jonge vrouw. Ik hoop dat hij u niet verschrikt heeft,” zeide hij zich tot Carlien wendende.

Carlien keek zeer stemmig, toen er van haar als van eene jonge vrouw werd gesproken, die niet in staat zou zijn om een paard vast te houden, en dat nog wel in de tegenwoordigheid van Dixey, die antwoorde:

„Zij kan vrij wat doen, denk ik; maar een schichtig paard is moeilijker voor haar om te behandelen, vooral dewijl zij er niet aan gewoon is.”

Toen de dokter hem de teugels in handen gegeven had, liet hij hem bij zijne gezellin staan, om elkander naar hartenlust complimentjes te maken, terwijl hij weer in huis ging om zijne nasporingen omtrent de oorzaak der pijn van den heer Gammidge verder voort te zetten.

De uitslag daarvan was, dat hij dien heer te verstaan gaf, dat er inderdaad eenige vrees voor zijne gezondheid bestond, indien hij ten minste niet stiptelijk de voorschriften wilde opvolgen, die hij hem zou geven.

„Gij hebt het reeds sedert lang opgedaan, en met de noodige zorg kunt gij er ook wel weer afkomen.”

De beloften van den heer Gammidge, wat zijne gehoorzaamheid in dit opzigt betrof, waren even overvloedig als opregt.

Ter zelfder tijd hadden Dixey en Caroline de gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan, die de dokter hun zoo onverwacht had gegeven. — Na eene nieuwe opmerking omtrent voordeeltjes, zeide Dixey: „Eigenlijk weet ik niet wat gij krijgt, maar als het niet heel, heel veel is, dan zou ik in uwe plaats toch altijd wenschen om het te vermeerderen.” — „Hij zal mij nooit meer geven,” zeide Carlien, „ik kreeg vier pond, toen ik als een heel jong meisje bij hem kwam, dit is sedert dien tijd opgeklimmen tot tien pond in het jaar, maar dat is ook het meeste dat hij geeft, en de laatste maal zeide hij: Carlien, ik kan u nooit meer geven.”

Dixey had scherp toegelust, toen hij billijker wijze de som van hare tegenwoordige verdiensten kon verwachten; maar ofschoon hij teleurgesteld was door de wijze, waarop zij zulks wist te ontduiken, kon hij toch niet nalaten hare voorzigtigheid en gevatheid te bewonderen, vooral dewijl hij zoozeer verlangde om haar alles te ontlokken, voordat de dokter terugkwam.

„Gij zijt reeds verscheidene jaren bij hem geweest,” zeide hij, tot zijn wijsgeerigen spreektrant terugkeerende: „Wat gaat de tijd toch spoedig voorbij; de jaren schijnen slechts dagen als ze eenmaal vervlogen zijn.”

„Ja, de jaren gaan spoedig om, vooral als men veel moet werken, en het eene voor het andere na te doen heeft,” zeide Carlien, in antwoord op dit denkbeeld, maar ondertusschen de vraag onbeantwoord latende.

„Wel, gij moet het zelf weten, maar als ik in uwe plaats was, zou ik op eene vermeerdering van huur aandringen.”

„Dat ligt niet in hem,” zeide Carlien, „hij zou liever van alles in de wereld afstand doen, zijn leven alleen uitgezonderd, dan van zijn geld.”

„Maar daar zijn meer diensten in de wereld, kunt gij hem niet eens laten gevoelen, dat gij er aan denkt om uw lot te verbeteren? ik denk dat hij dan wel spoedig met wat meer zou aankomen. Wel, het

is bepaald onmogelijk, als hij iemand wil hebben voor zijn werk, en die tevens alles doet zoo als gij; en dat weet hij wel, want hij kan niet buiten u; maar hoe zult gij u later kunnen vestigen, als gij nu niet een beetje opspaat? en hoe zoudt gij met zulk een gering loon aan sparen kunnen denken? — Die woorden, „zich te vestigen,” hadden een betooverenden invloed op Caroline, en al hare terughouding vergetende, antwoordde zij: „Ik vind dat tien pond nog zoo heel, heel weinig niet is.”

„Tien pond,” zeide Dixey nadenkend, even alsof een rechtsgeleerde een belangrijk vraagstuk in tegenwoordigheid van zijn cliënt wilde bespreken. „Wel tien pond schijnt hem eene groote som te zijn als hij die moet uitbetalen, want hij is een oude schraper, dat weet iedereen; maar het is voor u niet genoeg om te ontvangen, zekerlijk niet, en ik kan niet begrijpen hoe gij hiervan nog iets zoudt kunnen besparen.”

„O denkt gij dat niet,” hernam Carlien met veel levendigheid, terwijl hare gedachten vertoefden, bij een zeker klein rood boekje, dat in haar koffer gesloten was, en dat het woord Spaarbank als titel droeg, „ik zou het u wel anders kunnen bewijzen.”

„O, dan hebt gij reeds een aardig beursje gemaakt!” vroeg Dixey, met den verleidelijksten glimlach, waartoe hij zijn gelaat kon dwingen.

„Ik houd het nooit bij mij in huis,” zeide Carlien, op wier gemoed de glimlach zonder eenige uitwerking bleef, sedert het beeld van het boekje haar voor den geest zweefde.

„O! gij hebt het in de bank belegd?” vroeg Dixey. Carlien knikte toestemmend, en op dit oogenblik trad dokter Hendrie de deur uit en maakte aldus een einde aan het gesprek.

Weinig dacht de waardige man, toen hij wegreed, hoeveel hij dien dag gedaan had, zelfs zonder het te willen of te weten, dat een belangrijken invloed zou hebben, niet alleen op het toekomstige leven van Jan Gammidge en van Caroline Stokes, maar ook van jufvrouw Philadelphia Gammidge, eene dame, van wie de lezer in het volgende hoofdstuk nader zal hooren.

MOEDERS INVLOED.

Een student, ofschoon niet godsdienstig, was gewoon des avonds voor hij te bed ging neder te knielen en te bidden. Zijn mede-student met wien hij te zamen woonde, die zonder gebed en ligtzinnig leefde, zeide, toen men er over sprak: „Ik geloof dat hij het slechts doet, omdat hij het aan zijne moeder beloofd heeft.” Van het gebed zijns vriends sprak hij aldus spottend; maar zijne gissing was welligt regt.

Gelukkig de zonen, welker moeders hen geleerd hebben te bidden, en wier invloed op hen, door de gewoonte van een godvruchtig voorbeeld, zoo magtig is, dat zij voortgaan te doen, zoo als zij geleerd zijn.

Deze jonge man, die zich niet schaamde te bidden in tegenwoordigheid van zijn ongelovigen makker, is sedert eenige jaren lid van de presbyteriaansche kerk, gehuwd met eene godvruchtige dame, en bekleedt met eere eene hooge plaats in de maatschappij.

De andere, die de heilige lessen eener moeder gering schatte, was een talentvol jong mensch, maar het college verlaten hebbende, kon hij eene voorname positie in de maatschappij niet bekleden. Hij stierf eenige jaren geleden, zoo als hij geleefd had, als een sukkelaar.

Aan den invloed eener godvruchtige moeder hebben verscheidene groote mannen hun aanzien in de wereld te danken.

WAT IJVER, GOEDE WIL EN VOLHARDING VERMOGEN.

Onlangs hebben twee broeders, die wagenmakers zijn, in hun vrijen tijd eene kerk in Engeland gebouwd. Zij zelve hebben het plan geteekend, het fundament gelegd, de steenen behouwen, het timmerwerk bevestigd en vervaardigd, en het geheel van den grond af tot den kap toe voltooid. Dit alles is gedaan tuschen zes en twaalf uur des avonds, na gewoon volbragt dagwerk. Zij zijn nu bezig oud metaal van kinderen op te koop, waarvan zij eene bel zullen gieten. De kerk is in gothischen stijl gebouwd, en zou als zij op de gewone wijze vervaardigd was f35,000 hebben gekost, waarvoor zij tot hertoe nu maar f12,000 hebben besteed. Zij hebben er 15 jaren aan gewerkt.

T. M. L.

DE CHRISTELIJKE
FAMILIEKRING.
UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straitschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammenen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verhieven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of noodelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonden, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet ontreinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tolluis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukás hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroemer! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in een voor hem geschikt vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen; dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemenen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lighter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeërisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezonken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV gevend.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger ledere zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nederveallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenschijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrikt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

gelaat. Hij leunde met den arm op een laag steenen muurtje, dat den tuin van Gammidge afscheidde van eene diergaarde die aan zijnen meester, kapitein Calder, toebehoorde, en hij vergezelde zijne vleijende woorden met een suikerzoet knipoogje.

Nu had Carlien eerst zeer laat leeren begrijpen, dat een gelaat eigenlijk uit iets meer bestaat dan uit oogen, neus en mond; dat wil zeggen, dat er ook nog iets is, hetgeen men uitdrukking noemt. Zij had verscheidene jaren bij den heer Gammidge gewoond, dien zij nooit in het gelaat keek, behalve dan, als zij bepaald duidelijk wilde hooren wat hij zeide; want zij was wat hardhoorend, of wanneer hij haar de huur uitbetaalde. Het zien van geld had altijd een bijzonderen invloed op hare ziel, en dit maakte dat zij hem eens ernstig aankeek als zij haar vierendeeljaars loon opstreek; maar als zij dat gezigt jaar in jaar uit had aangekeken, zou zij toch niets anders ontdekt hebben dan oogen, neus en mond, en er was in de wereld vrij wat meer, dat beter waard was om te bekijken.

Maar dacht of gevoelde de heer Gammidge dan in het geheel niet? want denken en gevoelen zijn de grondslagen der uitdrukking. Om de waarheid te zeggen, dat deed hij wel; maar als hij dacht, dan was het alleen over zichzelf, hetzij regtstreeks of langs omwegen; en als hij iets gevoelde, dan was het alleen voor zichzelf; zoodat zijn gezigt naar het ligchaam alleen aan Jan Gammidge toebehoorde, ook naar den geest, van niemand anders dan van Jan Gammidge sprak.

Maar daar waren wel andere aangezichten in de schepping. Dat is waar; maar wat beteekent eene wereld vol aangezichten voor iemand, die in een huis zonder klopper woont?

Maar zij begon toch wat aan te leeren en haar leermeester gaf haar eene nuttige les, toen hij haar daar over het muurtje met zooveel goedkeuring stond aan te kijken.

„Wie zorgt voor uwe aardappelen?” vroeg de tuinman, wiens naam Dixey was.

„Natuurlijk, doe ik dat,” zeide Carlien, met zelfvoldoening.

„Wel, wel, daar hebt gij onze huishoudster bij den kapitein; ik ben er zeker van, dat zij nog niet eens aardappelen zou kunnen koken, zulk eene dame is dat. En keldert gij ze zelve ook in?”

„Ik bewaar ze in eene warme schuur.”

„Nu, dan wil ik mij laten hangen, als gij er de vorst nooit bij krijgt.”

Het ontbrak het gezigt van Caroline ten minste niet aan uitdrukking, toen zij hem antwoordde: „Zij had nog nooit hinder van de vorst gehad! Zij kende wegen en middelen om ze toe te dekken, die er de vorst wel afhielden.”

„Voorzeker zal de heer Gammidge u ook ruim betalen; wel gij zijt uw eigen gewigt in goud waard!” zeide Dixey.

Carlien werd door dit edele gevoelen bijna geheel overstelpt, en bloosde tot over de ooren, ja, tot in het haar toe, hetwelk in drie dunne, slordige knobbels, of zoogenaamde krullen om haar aangezicht hing. „Daar zijn vrij wat menschen op de wereld, die veel doen en weinig ontvangen,” zeide zij, met een betekenissenvollen blik (want haar gelaat nam nu steeds toe in uitdrukking.)

„Zonder twijfel, zonder twijfel, zonder twijfel, hernam Dixey,” nu het is te hopen dat hij gunstig over u zal denken, als — als hem iets overkomt, zoo als men het noemt.”

„Sterven,” zeide Carlien, bijna verwonderd.

„Welnu ja, dat denk ik ten minste; gij weet dat hij toch eens zal moeten sterven,” zeide Dixey aanmoedigend.

„Hij heeft volstrekt geen lust om te sterven, ten minste nog niet, en hij zal alles doen wat hij kan om dit te voorkomen,” was het antwoord van Carlien. „Hebt gij nooit opgemerkt, met hoeveel lichtzinnigheid slechte menschen over den dood spreken? niet dat de tegenoverstelde toon nu juist een bewijs van de deugd is; want er bestaat een gevoel van schrik, dat dikwijls een gevolg van bijgeloovige vrees is. Maar in het algemeen, daar waar de regte vrees voor den Heer ontbreekt, wordt meestal met de meest mogelijke lichtzinnigheid over den dood gesproken.”

„Wel,” zeide Dixey, „zoolang als hij u goed betaalt, hebt gij hier een goed huis getroffen. Daarenboven gij hebt hier niet veel uitgaven te doen; en ik ben er zeker van, dat gij niet al uw geld aan mooie kleederen besteedt, gelijk de vrouwen bij ons aan huis doen; en in mijn smaak ziet gij er met dit al toch vrij wat beter uit dan zij.”

„Ik heb geen tijd om aan mooie kleederen te denken,” zeide Carlien, de oogen op haar knap zindelijk, maar zeer eenvoudig gewaad slaande, en bij zichzelf wenschende dat zij dien middag maar eene andere muts mogt opgezet hebben. „Ik zie er dan nu ook al heel erg

uit,” zeide zij met een zweem van behaagzucht; maar het dorschen, maakt door al die stof de muts zoo smerig.”

„O! het zijn de kleederen niet altijd die het ons doen,” zeide Dixey met wijsgeerig gelaat; „er zijn menschen, die er altijd goed uitzien, zij mogen aanhebben wat zij willen.”

Daar was geen twijfel aan of dit compliment was geheel en al voor Caroline bestemd, en zij nam het ook aldus op.

Dixey zag dat zij dit deed, en vervolgde: „Daar is zeer weinig gezond verstand in de wereld, en nog minder dankbaarheid; daar hebt gij nu mijn meester, kapitein Calder, wat zou er van hem worden, indien hij mij niet had opgedaan? Wel, de karren vol goede aarde, die ik in dien tuin heb moeten brengen en de moeite die ik er aan gehad heb, om ze overal uit te spreiden, is niet om te gelooven.” Ja, Carlien was gereed om alles te gelooven wat Dixey zou willen vertellen.

„En nu wat dank heb ik er voor?” vervolgde hij na zeer welsprekend al de diensten opgesomd te hebben, die hij kapitein Calder bewezen had. „O, het is eene zeer ondankbare wereld, en iemand moet er wel toe komen, om op zijne eigene goede daden te letten, omdat er niemand anders is, die zou willen bekennen dat gij goed doet. Als ik nu en dan niet wat kon verdienen, door het een en ander voor eigene rekening te verkoopen, dan zou ik niet in staat zijn om het uit te houden, dat kan ik u wel zeggen.”

„Wat, betaalt hij niet goed?” vroeg Carlien, die nu nog meer belang in Dixey begon te stellen.

„Ja, en neen,” zeide Dixey. „Het wordt een goed loon genoemd, maar er zijn geene voordeeltjes vergund, en wat beteekent eene plaats, als er geene voordeeltjes aan verbonden zijn?” Nu was dit eene vraag, die Caroline reeds zeer dikwijls bij zichzelf gedaan had, niet als een rekenkundig voorstel, maar als eene rekenkundige kwestie. Zij had de waarde van hare eigene dienst volgens die regelen opgesomd, en had bevonden, dat het antwoord was, kost en loon, maar niets meer; de heer Gammidge veroorloofde ook geene voordeeltjes; inderdaad begreep Carlien nog niet zeer juist wat voordeeltjes waren.

„Mijn gevoelen is, leven en laten leven,” zeide Dixey, „als ik al mijn tijd en al mijne gedachten aan mijn werk geef, dan moest mijn meester mij er het voordeel van laten genieten.”

„Maar gij verkoopt?” vroeg Carlien, over de heining ziende van haren tuin, die juist naast dien van kapitein Calder gelegen was, want zij dacht aan eene zaak, die haar belette om naar beleefde woordjes te zoeken, zij peinsde over eene nieuwe muts en dergelijke kleinigheden; „maar gij verkoopt?”

„Ja, maar niet zoo veel als ik doen kon, wanneer het mij veroorloofd ware; daarenboven het is veel plezieriger om regt door zee te kunnen gaan, ik heb een hekel aan slinkske streken, en als alles voor mij openstond, zou ik er vrij wat meer voldoening van hebben.”

Dixey zeide dit op zulk een schijnbaar waren, openhartigen en toch beleedigden en onderdrukten toon, dat Carlien er volkomen geloof aan sloeg, en het haar zeer leed deed, dat zijne onbaatzuchtigheid zoo slecht beloofd werd.

„Wel, ik heb nooit den minsten schijn van een voordeeltje gezien, sedert ik hier woon,” zeide zij, en schudde bedrukt haar hoofd.

„Wat doet hij dan met zijne kleederen?” vroeg Dixey.

„Ze dragen en wegluiten,” antwoordde zij.

„Maar gij hebt de wasch, het braadvet, eindjes kaars en reuzel?” vroeg hij.

Carlien trok haar hoofd lagchende terug, zeggende: „Ik zou het arme biggetje beklagen, dat van onze wasch moest leven, en wat het braadvet betreft.” — Eene plotselinge verandering in Dixey's gelaat trof haar aandacht, hij keek een oogenblik naar iets, dat achter haar was, en dook toen naar beneden achter den muur. Op hetzelfde oogenblik hoorde zij roepen: „Carlien, Carlien! de dokter is aan de deur, en er is niemand om zijn paard vast te houden, wat voert gij toch uit, Carlien?” en Gammidge stond naast haar. Hare gevatheid liet haar in den steek; het was hare gewoonte niet om iemand te misleiden, niet juist, dewijl het niet in haar aard lag, maar meer, dewijl de gelegenheid zich daartoe niet aanbood; zij zag er vrij schuldig uit, even schuldig alsof zij er juist op betrapt werd om zich een voordeeltje toe te eigenen.

„Wie was die jongen, dien ik daar zag?” vroeg haar meester op een toornigen toon. Carlien mompelde: „Het was de tuinman maar van den kapitein,” en liep naar de deur om het paard van den dokter vast te houden.

„Het is wel wat wild,” zeide de dokter, „en niet best geschikt om door eene vrouw vast gehouden te worden. Maar ik zal niet lang weg-blijven.”

„Ik ben volstrekt niet bang, mijnheer!” zeide Caroline, wier eiland van gedachten, gelijk wel te vermoeden is, niet weinig was vergroot gedurende haar gesprek over den muur, en de bedachtzame opmerking van den dokter voegde er nog een stroohalmpje aan toe.

„Welnu, hoe staat het met de pijn?” zeide de dokter, en hij begon dadelijk met zijn geneeskundig onderzoek. Dit onderzoek, hetwelk op de gewone wijze aanving, kwam meer en meer tot bijzonderheden, als hij met vragen voortging. Na eenige minuten, sprong hij echter op, zeggende: „Ik moet eens even naar mijn paard gaan kijken.”

Toen hij aan de deur kwam, vond hij Carlien in een schrikverwekkenden toestand. Het dier, dat door een langen rid niet rustiger geworden was, begon, toen het zich in handen van zulk een nieuweling bevond, zijn voornemen om zich los te rukken, door vervaarlijke sprongen aan te toonen, zoowel door den kop te schudden als door te stijgeren, hetgeen geene zeer vredelievende gezindheid aantoonde.

„O, daar is Dixey,” riep de dokter, toen de tuinman, die zoodra hij bemerkte had dat de heer Gammidge zich verwijderde en veilig in huis was, van achter de schutting was te voorschijn gekomen, en nu langzaam den weg over wandelde.

„Dixey, houd even mijn paard vast, wilt gij? het zal niet langer dan hoogstens tien minuten duren; het is niet veilig in de handen van die jonge vrouw. Ik hoop dat hij u niet verschrikt heeft,” zeide hij zich tot Carlien wendende.

Carlien keek zeer stemmig, toen er van haar als van eene jonge vrouw werd gesproken, die niet in staat zou zijn om een paard vast te houden, en dat nog wel in de tegenwoordigheid van Dixey, die antwoorde:

„Zij kan vrij wat doen, denk ik; maar een schichtig paard is moeilijker voor haar om te behandelen, vooral dewijl zij er niet aan gewoon is.”

Toen de dokter hem de teugels in handen gegeven had, liet hij hem bij zijne gezellin staan, om elkander naar hartenlust complimentjes te maken, terwijl hij weer in huis ging om zijne nasporingen omtrent de oorzaak der pijn van den heer Gammidge verder voort te zetten.

De uitslag daarvan was, dat hij dien heer te verstaan gaf, dat er inderdaad eenige vrees voor zijne gezondheid bestond, indien hij ten minste niet stiptelijk de voorschriften wilde opvolgen, die hij hem zou geven.

„Gij hebt het reeds sedert lang opgedaan, en met de noodige zorg kunt gij er ook wel weer afkomen.”

De beloften van den heer Gammidge, wat zijne gehoorzaamheid in dit opzigt betrof, waren even overvloedig als opregt.

Ter zelfder tijd hadden Dixey en Caroline de gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan, die de dokter hun zoo onverwacht had gegeven. — Na eene nieuwe opmerking omtrent voordeeltjes, zeide Dixey: „Eigenlijk weet ik niet wat gij krijgt, maar als het niet heel, heel veel is, dan zou ik in uwe plaats toch altijd wenschen om het te vermeerderen.” — „Hij zal mij nooit meer geven,” zeide Carlien, „ik kreeg vier pond, toen ik als een heel jong meisje bij hem kwam, dit is sedert dien tijd opgeklimmen tot tien pond in het jaar, maar dat is ook het meeste dat hij geeft, en de laatste maal zeide hij: Carlien, ik kan u nooit meer geven.”

Dixey had scherp toegelust, toen hij billijker wijze de som van hare tegenwoordige verdiensten kon verwachten; maar ofschoon hij teleurgesteld was door de wijze, waarop zij zulks wist te ontduiken, kon hij toch niet nalaten hare voorzigtigheid en gevatheid te bewonderen, vooral dewijl hij zoozeer verlangde om haar alles te ontlokken, voordat de dokter terugkwam.

„Gij zijt reeds verscheidene jaren bij hem geweest,” zeide hij, tot zijn wijsgeerigen spreektrant terugkeerende: „Wat gaat de tijd toch spoedig voorbij; de jaren schijnen slechts dagen als ze eenmaal vervlogen zijn.”

„Ja, de jaren gaan spoedig om, vooral als men veel moet werken, en het eene voor het andere na te doen heeft,” zeide Carlien, in antwoord op dit denkbeeld, maar ondertusschen de vraag onbeantwoord latende.

„Wel, gij moet het zelf weten, maar als ik in uwe plaats was, zou ik op eene vermeerdering van huur aandringen.”

„Dat ligt niet in hem,” zeide Carlien, „hij zou liever van alles in de wereld afstand doen, zijn leven alleen uitgezonderd, dan van zijn geld.”

„Maar daar zijn meer diensten in de wereld, kunt gij hem niet eens laten gevoelen, dat gij er aan denkt om uw lot te verbeteren? ik denk dat hij dan wel spoedig met wat meer zou aankomen. Wel, het

is bepaald onmogelijk, als hij iemand wil hebben voor zijn werk, en die tevens alles doet zoo als gij; en dat weet hij wel, want hij kan niet buiten u; maar hoe zult gij u later kunnen vestigen, als gij nu niet een beetje opspaat? en hoe zoudt gij met zulk een gering loon aan sparen kunnen denken? — Die woorden, „zich te vestigen,” hadden een betooverenden invloed op Caroline, en al hare terughouding vergetende, antwoordde zij: „Ik vind dat tien pond nog zoo heel, heel weinig niet is.”

„Tien pond,” zeide Dixey nadenkend, even alsof een regtsgeleerde een belangrijk vraagstuk in tegenwoordigheid van zijn cliënt wilde bespreken. „Wel tien pond schijnt hem eene groote som te zijn als hij die moet uitbetalen, want hij is een oude schrapper, dat weet iedereen; maar het is voor u niet genoeg om te ontvangen, zekerlijk niet, en ik kan niet begrijpen hoe gij hiervan nog iets zoudt kunnen besparen.”

„O denkt gij dat niet,” hernam Carlien met veel levendigheid, terwijl hare gedachten vertoefden, bij een zeker klein rood boekje, dat in haar koffer gesloten was, en dat het woord Spaarbank als titel droeg, „ik zou het u wel anders kunnen bewijzen.”

„O, dan hebt gij reeds een aardig beursje gemaakt!” vroeg Dixey, met den verleidelijksten glimlach, waartoe hij zijn gelaat kon dwingen.

„Ik houd het nooit bij mij in huis,” zeide Carlien, op wier gemoed de glimlach zonder eenige uitwerking bleef, sedert het beeld van het boekje haar voor den geest zweefde.

„O! gij hebt het in de bank belegd?” vroeg Dixey. Carlien knikte toestemmend, en op dit oogenblik trad dokter Hendrie de deur uit en maakte aldus een einde aan het gesprek.

Weinig dacht de waardige man, toen hij wegreed, hoeveel hij dien dag gedaan had, zelfs zonder het te willen of te weten, dat een belangrijken invloed zou hebben, niet alleen op het toekomstige leven van Jan Gammidge en van Caroline Stokes, maar ook van jufvrouw Philadelphia Gammidge, eene dame, van wie de lezer in het volgende hoofdstuk nader zal hooren.

MOEDERS INVLOED.

Een student, ofschoon niet godsdienstig, was gewoon des avonds voor hij te bed ging neder te knielen en te bidden. Zijn mede-student met wien hij te zamen woonde, die zonder gebed en ligtzinnig leefde, zeide, toen men er over sprak: „Ik geloof dat hij het slechts doet, omdat hij het aan zijne moeder beloofd heeft.” Van het gebed zijns vriends sprak hij aldus spottend; maar zijne gissing was welligt regt.

Gelukkig de zonen, welker moeders hen geleerd hebben te bidden, en wier invloed op hen, door de gewoonte van een godvruchtig voorbeeld, zoo magtig is, dat zij voortgaan te doen, zoo als zij geleerd zijn.

Deze jonge man, die zich niet schaamde te bidden in tegenwoordigheid van zijn ongelovigen makker, is sedert eenige jaren lid van de presbyteriaansche kerk, gehuwd met eene godvruchtige dame, en bekleedt met eere eene hooge plaats in de maatschappij.

De andere, die de heilige lessen eener moeder gering schatte, was een talentvol jong mensch, maar het college verlaten hebbende, kon hij eene voorname positie in de maatschappij niet bekleden. Hij stierf eenige jaren geleden, zoo als hij geleefd had, als een sukkelaar.

Aan den invloed eener godvruchtige moeder hebben verscheidene groote mannen hun aanzien in de wereld te danken.

WAT IJVER, GOEDE WIL EN VOLHARDING VERMOGEN.

Onlangs hebben twee broeders, die wagenmakers zijn, in hun vrijen tijd eene kerk in Engeland gebouwd. Zij zelve hebben het plan geteekend, het fundament gelegd, de steenen behouwen, het timmerwerk bearaamd en vervaardigd, en het geheel van den grond af tot den kap toe voltooid. Dit alles is gedaan tuschen zes en twaalf uur des avonds, na gewoon volbragt dagwerk. Zij zijn nu bezig oud metaal van kinderen op te koopen, waarvan zij eene bel zullen gieten. De kerk is in gothischen stijl gebouwd, en zou als zij op de gewone wijze vervaardigd was f35,000 hebben gekost, waarvoor zij tot hertoe nu maar f12,000 hebben besteed. Zij hebben er 15 jaren aan gewerkt.

T. M. L.

DE CHRISTELIJKE
FAMILIEKRING.
UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoegen om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammenen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbijreed, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonden, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet onteinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeers werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tolluis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeers geteld.

De Farizeers morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeers verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gezegd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeers waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeers; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeers voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeer Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware....” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeer en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeer niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeer dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeerhart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werkbare liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 96.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederen zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, verg. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nederveallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenschijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrikt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vlejelij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

DE CHRISTELIJKE
FAMILIEKRING.
UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammenen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorng bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de retsen van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrift, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonken, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet onteinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tolluis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gezegd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het één noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een lieflijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware....” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeïsme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 96.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederne zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nedergevallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenshijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrikt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vlejelij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

DE CHRISTELIJKE
FAMILIEKRING.
UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straitschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammern, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorng bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de retten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbijreed, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzichtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonden, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet onteinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zich-zelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tollhuis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeïsme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 969d.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederen zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, verg. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nedergevallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenschijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrikt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vlejelijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

gelaat. Hij leunde met den arm op een laag steenen muurtje, dat den tuin van Gammidge afscheidde van eene diergaarde die aan zijnen meester, kapitein Calder, toebehoorde, en hij vergezelde zijne vleijende woorden met een suikerzoet knipoogje.

Nu had Carlien eerst zeer laat leeren begrijpen, dat een gelaat eigenlijk uit iets meer bestaat dan uit oogen, neus en mond; dat wil zeggen, dat er ook nog iets is, hetgeen men uitdrukking noemt. Zij had verscheidene jaren bij den heer Gammidge gewoond, dien zij nooit in het gelaat keek, behalve dan, als zij bepaald duidelijk wilde hooren wat hij zeide; want zij was wat hardhoorend, of wanneer hij haar de huur uitbetaalde. Het zien van geld had altijd een bijzonderen invloed op hare ziel, en dit maakte dat zij hem eens ernstig aankeek als zij haar vierendeeljaars loon opstreek; maar als zij dat gezigt jaar in jaar uit had aangekeken, zou zij toch niets anders ontdekt hebben dan oogen, neus en mond, en er was in de wereld vrij wat meer, dat beter waard was om te bekijken.

Maar dacht of gevoelde de heer Gammidge dan in het geheel niet? want denken en gevoelen zijn de grondslagen der uitdrukking. Om de waarheid te zeggen, dat deed hij wel; maar als hij dacht, dan was het alleen over zichzelf, hetzij regtstreeks of langs omwegen; en als hij iets gevoelde, dan was het alleen voor zichzelf; zoodat zijn gezigt naar het ligchaam alleen aan Jan Gammidge toebehoorde, ook naar den geest, van niemand anders dan van Jan Gammidge sprak.

Maar daar waren wel andere aangezichten in de schepping. Dat is waar; maar wat beteekent eene wereld vol aangezichten voor iemand, die in een huis zonder klopper woont?

Maar zij begon toch wat aan te leeren en haar leermeester gaf haar eene nuttige les, toen hij haar daar over het muurtje met zooveel goedkeuring stond aan te kijken.

„Wie zorgt voor uwe aardappelen?” vroeg de tuinman, wiens naam Dixey was.

„Natuurlijk, doe ik dat,” zeide Carlien, met zelfvoldoening.

„Wel, wel, daar hebt gij onze huishoudster bij den kapitein; ik ben er zeker van, dat zij nog niet eens aardappelen zou kunnen koken, zulk eene dame is dat. En keldert gij ze zelve ook in?”

„Ik bewaar ze in eene warme schuur.”

„Nu, dan wil ik mij laten hangen, als gij er de vorst nooit bij krijgt.”

Het ontbrak het gezigt van Caroline ten minste niet aan uitdrukking, toen zij hem antwoordde: „Zij had nog nooit hinder van de vorst gehad! Zij kende wegen en middelen om ze toe te dekken, die er de vorst wel afhielden.”

„Voorzeker zal de heer Gammidge u ook ruim betalen; wel gij zijt uw eigen gewigt in goud waard!” zeide Dixey.

Carlien werd door dit edele gevoelen bijna geheel overstelpt, en bloosde tot over de ooren, ja, tot in het haar toe, hetwelk in drie dunne, slordige knobbels, of zoogenaamde krullen om haar aangezicht hing. „Daar zijn vrij wat menschen op de wereld, die veel doen en weinig ontvangen,” zeide zij, met een betekenissenvollen blik (want haar gelaat nam nu steeds toe in uitdrukking.)

„Zonder twijfel, zonder twijfel, zonder twijfel, hernam Dixey,” nu het is te hopen dat hij gunstig over u zal denken, als — als hem iets overkomt, zoo als men het noemt.”

„Sterven,” zeide Carlien, bijna verwonderd.

„Welnu ja, dat denk ik ten minste; gij weet dat hij toch eens zal moeten sterven,” zeide Dixey aanmoedigend.

„Hij heeft volstrekt geen lust om te sterven, ten minste nog niet, en hij zal alles doen wat hij kan om dit te voorkomen,” was het antwoord van Carlien. „Hebt gij nooit opgemerkt, met hoeveel lichtzinnigheid slechte menschen over den dood spreken? niet dat de tegenoverstelde toon nu juist een bewijs van de deugd is; want er bestaat een gevoel van schrik, dat dikwijls een gevolg van bijgeloovige vrees is. Maar in het algemeen, daar waar de regte vrees voor den Heer ontbreekt, wordt meestal met de meest mogelijke lichtzinnigheid over den dood gesproken.”

„Wel,” zeide Dixey, „zoolang als hij u goed betaalt, hebt gij hier een goed huis getroffen. Daarenboven gij hebt hier niet veel uitgaven te doen; en ik ben er zeker van, dat gij niet al uw geld aan mooie kleederen besteedt, gelijk de vrouwen bij ons aan huis doen; en in mijn smaak ziet gij er met dit al toch vrij wat beter uit dan zij.”

„Ik heb geen tijd om aan mooie kleederen te denken,” zeide Carlien, de oogen op haar knap zindelijk, maar zeer eenvoudig gewaad slaande, en bij zichzelf wenschende dat zij dien middag maar eene andere muts mogt opgezet hebben. „Ik zie er dan nu ook al heel erg

uit,” zeide zij met een zweem van behaagzucht; maar het dorschen, maakt door al die stof de muts zoo smerig.”

„O! het zijn de kleederen niet altijd die het ons doen,” zeide Dixey met wijsgeerig gelaat; „er zijn menschen, die er altijd goed uitzien, zij mogen aanhebben wat zij willen.”

Daar was geen twijfel aan of dit compliment was geheel en al voor Caroline bestemd, en zij nam het ook aldus op.

Dixey zag dat zij dit deed, en vervolgde: „Daar is zeer weinig gezond verstand in de wereld, en nog minder dankbaarheid; daar hebt gij nu mijn meester, kapitein Calder, wat zou er van hem worden, indien hij mij niet had opgedaan? Wel, de karren vol goede aarde, die ik in dien tuin heb moeten brengen en de moeite die ik er aan gehad heb, om ze overal uit te spreiden, is niet om te gelooven.” Ja, Carlien was gereed om alles te gelooven wat Dixey zou willen vertellen.

„En nu wat dank heb ik er voor?” vervolgde hij na zeer welsprekend al de diensten opgesomd te hebben, die hij kapitein Calder bewezen had. „O, het is eene zeer ondankbare wereld, en iemand moet er wel toe komen, om op zijne eigene goede daden te letten, omdat er niemand anders is, die zou willen bekennen dat gij goed doet. Als ik nu en dan niet wat kon verdienen, door het een en ander voor eigene rekening te verkoopen, dan zou ik niet in staat zijn om het uit te houden, dat kan ik u wel zeggen.”

„Wat, betaalt hij niet goed?” vroeg Carlien, die nu nog meer belang in Dixey begon te stellen.

„Ja, en neen,” zeide Dixey. „Het wordt een goed loon genoemd, maar er zijn geene voordeeltjes vergund, en wat beteekent eene plaats, als er geene voordeeltjes aan verbonden zijn?” Nu was dit eene vraag, die Caroline reeds zeer dikwijls bij zichzelf gedaan had, niet als een rekenkundig voorstel, maar als eene rekenkundige kwestie. Zij had de waarde van hare eigene dienst volgens die regelen opgesomd, en had bevonden, dat het antwoord was, kost en loon, maar niets meer; de heer Gammidge veroorloofde ook geene voordeeltjes; inderdaad begreep Carlien nog niet zeer juist wat voordeeltjes waren.

„Mijn gevoelen is, leven en laten leven,” zeide Dixey, „als ik al mijn tijd en al mijne gedachten aan mijn werk geef, dan moest mijn meester mij er het voordeel van laten genieten.”

„Maar gij verkoopt?” vroeg Carlien, over de heining ziende van haren tuin, die juist naast dien van kapitein Calder gelegen was, want zij dacht aan eene zaak, die haar belette om naar beleefde woordjes te zoeken, zij peinsde over eene nieuwe muts en dergelijke kleinigheden; „maar gij verkoopt?”

„Ja, maar niet zoo veel als ik doen kon, wanneer het mij veroorloofd ware; daarenboven het is veel plezieriger om regt door zee te kunnen gaan, ik heb een hekel aan slinkske streken, en als alles voor mij openstond, zou ik er vrij wat meer voldoening van hebben.”

Dixey zeide dit op zulk een schijnbaar waren, openhartigen en toch beleedigden en onderdrukten toon, dat Carlien er volkomen geloof aan sloeg, en het haar zeer leed deed, dat zijne onbaatzuchtigheid zoo slecht beloofd werd.

„Wel, ik heb nooit den minsten schijn van een voordeeltje gezien, sedert ik hier woon,” zeide zij, en schudde bedrukt haar hoofd.

„Wat doet hij dan met zijne kleederen?” vroeg Dixey.

„Ze dragen en wegluiten,” antwoordde zij.

„Maar gij hebt de wasch, het braadvet, eindjes kaars en reuzel?” vroeg hij.

Carlien trok haar hoofd lagchende terug, zeggende: „Ik zou het arme biggetje beklagen, dat van onze wasch moest leven, en wat het braadvet betreft.” — Eene plotselinge verandering in Dixey's gelaat trof haar aandacht, hij keek een oogenblik naar iets, dat achter haar was, en dook toen naar beneden achter den muur. Op hetzelfde oogenblik hoorde zij roepen: „Carlien, Carlien! de dokter is aan de deur, en er is niemand om zijn paard vast te houden, wat voert gij toch uit, Carlien?” en Gammidge stond naast haar. Hare gevatheid liet haar in den steek; het was hare gewoonte niet om iemand te misleiden, niet juist, dewijl het niet in haar aard lag, maar meer, dewijl de gelegenheid zich daartoe niet aanbood; zij zag er vrij schuldig uit, even schuldig alsof zij er juist op betrapt werd om zich een voordeeltje toe te eigenen.

„Wie was die jongen, dien ik daar zag?” vroeg haar meester op een toornigen toon. Carlien mompelde: „Het was de tuinman maar van den kapitein,” en liep naar de deur om het paard van den dokter vast te houden.

„Het is wel wat wild,” zeide de dokter, „en niet best geschikt om door eene vrouw vast gehouden te worden. Maar ik zal niet lang weg-blijven.”

„Ik ben volstrekt niet bang, mijnheer!” zeide Caroline, wier eiland van gedachten, gelijk wel te vermoeden is, niet weinig was vergroot gedurende haar gesprek over den muur, en de bedachtzame opmerking van den dokter voegde er nog een stroohalmpje aan toe.

„Welnu, hoe staat het met de pijn?” zeide de dokter, en hij begon dadelijk met zijn geneeskundig onderzoek. Dit onderzoek, hetwelk op de gewone wijze aanving, kwam meer en meer tot bijzonderheden, als hij met vragen voortging. Na eenige minuten, sprong hij echter op, zeggende: „Ik moet eens even naar mijn paard gaan kijken.”

Toen hij aan de deur kwam, vond hij Carlien in een schrikverwekkenden toestand. Het dier, dat door een langen rid niet rustiger geworden was, begon, toen het zich in handen van zulk een nieuwelings bevond, zijn voornemen om zich los te rukken, door vervaarlijke sprongen aan te toonen, zoo wel door den kop te schudden als door te stijgeren, hetgeen geene zeer vredelievende gezindheid aantoonde.

„O, daar is Dixey,” riep de dokter, toen de tuinman, die zoodra hij bemerkte had dat de heer Gammidge zich verwijderde en veilig in huis was, van achter de schutting was te voorschijn gekomen, en nu langzaam den weg over wandelde.

„Dixey, houd even mijn paard vast, wilt gij? het zal niet langer dan hoogstens tien minuten duren; het is niet veilig in de handen van die jonge vrouw. Ik hoop dat hij u niet verschrikt heeft,” zeide hij zich tot Carlien wendende.

Carlien keek zeer stemmig, toen er van haar als van eene jonge vrouw werd gesproken, die niet in staat zou zijn om een paard vast te houden, en dat nog wel in de tegenwoordigheid van Dixey, die antwoorde:

„Zij kan vrij wat doen, denk ik; maar een schichtig paard is moeilijker voor haar om te behandelen, vooral dewijl zij er niet aan gewoon is.”

Toen de dokter hem de teugels in handen gegeven had, liet hij hem bij zijne gezellin staan, om elkander naar hartenlust complimentjes te maken, terwijl hij weer in huis ging om zijne nasporingen omtrent de oorzaak der pijn van den heer Gammidge verder voort te zetten.

De uitslag daarvan was, dat hij dien heer te verstaan gaf, dat er inderdaad eenige vrees voor zijne gezondheid bestond, indien hij ten minste niet stiptelijk de voorschriften wilde opvolgen, die hij hem zou geven.

„Gij hebt het reeds sedert lang opgedaan, en met de noodige zorg kunt gij er ook wel weer afkomen.”

De beloften van den heer Gammidge, wat zijne gehoorzaamheid in dit opzigt betrof, waren even overvloedig als opregt.

Ter zelfder tijd hadden Dixey en Caroline de gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan, die de dokter hun zoo onverwacht had gegeven. — Na eene nieuwe opmerking omtrent voordeeltjes, zeide Dixey: „Eigenlijk weet ik niet wat gij krijgt, maar als het niet heel, heel veel is, dan zou ik in uwe plaats toch altijd wenschen om het te vermeerderen.” — „Hij zal mij nooit meer geven,” zeide Carlien, „ik kreeg vier pond, toen ik als een heel jong meisje bij hem kwam, dit is sedert dien tijd opgeklimmen tot tien pond in het jaar, maar dat is ook het meeste dat hij geeft, en de laatste maal zeide hij: Carlien, ik kan u nooit meer geven.”

Dixey had scherp toegelust, toen hij billijker wijze de som van hare tegenwoordige verdiensten kon verwachten; maar ofschoon hij teleurgesteld was door de wijze, waarop zij zulks wist te ontduiken, kon hij toch niet nalaten hare voorzigtigheid en gevatheid te bewonderen, vooral dewijl hij zoozeer verlangde om haar alles te ontlokken, voordat de dokter terugkwam.

„Gij zijt reeds verscheidene jaren bij hem geweest,” zeide hij, tot zijn wijsgeerigen spreektrant terugkeerende: „Wat gaat de tijd toch spoedig voorbij; de jaren schijnen slechts dagen als ze eenmaal vervlogen zijn.”

„Ja, de jaren gaan spoedig om, vooral als men veel moet werken, en het eene voor het andere na te doen heeft,” zeide Carlien, in antwoord op dit denkbeeld, maar ondertusschen de vraag onbeantwoord latende.

„Wel, gij moet het zelf weten, maar als ik in uwe plaats was, zou ik op eene vermeerdering van huur aandringen.”

„Dat ligt niet in hem,” zeide Carlien, „hij zou liever van alles in de wereld afstand doen, zijn leven alleen uitgezonderd, dan van zijn geld.”

„Maar daar zijn meer diensten in de wereld, kunt gij hem niet eens laten gevoelen, dat gij er aan denkt om uw lot te verbeteren? ik denk dat hij dan wel spoedig met wat meer zou aankomen. Wel, het

is bepaald onmogelijk, als hij iemand wil hebben voor zijn werk, en die tevens alles doet zoo als gij; en dat weet hij wel, want hij kan niet buiten u; maar hoe zult gij u later kunnen vestigen, als gij nu niet een beetje opspaat? en hoe zoudt gij met zulk een gering loon aan sparen kunnen denken? — Die woorden, „zich te vestigen,” hadden een betooverenden invloed op Caroline, en al hare terughouding vergetende, antwoordde zij: „Ik vind dat tien pond nog zoo heel, heel weinig niet is.”

„Tien pond,” zeide Dixey nadenkend, even alsof een rechtsgeleerde een belangrijk vraagstuk in tegenwoordigheid van zijn cliënt wilde bespreken. „Wel tien pond schijnt hem eene groote som te zijn als hij die moet uitbetalen, want hij is een oude schrapper, dat weet iedereen; maar het is voor u niet genoeg om te ontvangen, zekerlijk niet, en ik kan niet begrijpen hoe gij hiervan nog iets zoudt kunnen besparen.”

„O denkt gij dat niet,” hernam Carlien met veel levendigheid, terwijl hare gedachten vertoefden, bij een zeker klein rood boekje, dat in haar koffer gesloten was, en dat het woord Spaarbank als titel droeg, „ik zou het u wel anders kunnen bewijzen.”

„O, dan hebt gij reeds een aardig beursje gemaakt!” vroeg Dixey, met den verleidelijksten glimlach, waartoe hij zijn gelaat kon dwingen.

„Ik houd het nooit bij mij in huis,” zeide Carlien, op wier gemoed de glimlach zonder eenige uitwerking bleef, sedert het beeld van het boekje haar voor den geest zweefde.

„O! gij hebt het in de bank belegd?” vroeg Dixey. Carlien knikte toestemmend, en op dit oogenblik trad dokter Hendrie de deur uit en maakte aldus een einde aan het gesprek.

Weinig dacht de waardige man, toen hij wegreed, hoeveel hij dien dag gedaan had, zelfs zonder het te willen of te weten, dat een belangrijken invloed zou hebben, niet alleen op het toekomstige leven van Jan Gammidge en van Caroline Stokes, maar ook van jufvrouw Philadelphia Gammidge, eene dame, van wie de lezer in het volgende hoofdstuk nader zal hooren.

MOEDERS INVLOED.

Een student, ofschoon niet godsdienstig, was gewoon des avonds voor hij te bed ging neder te knielen en te bidden. Zijn mede-student met wien hij te zamen woonde, die zonder gebed en ligtzinnig leefde, zeide, toen men er over sprak: „Ik geloof dat hij het slechts doet, omdat hij het aan zijne moeder beloofd heeft.” Van het gebed zijns vriends sprak hij aldus spottend; maar zijne gissing was welligt regt.

Gelukkig de zonen, welker moeders hen geleerd hebben te bidden, en wier invloed op hen, door de gewoonte van een godvruchtig voorbeeld, zoo magtig is, dat zij voortgaan te doen, zoo als zij geleerd zijn.

Deze jonge man, die zich niet schaamde te bidden in tegenwoordigheid van zijn ongelovigen makker, is sedert eenige jaren lid van de presbyteriaansche kerk, gehuwd met eene godvruchtige dame, en bekleedt met eere eene hooge plaats in de maatschappij.

De andere, die de heilige lessen eener moeder gering schatte, was een talentvol jong mensch, maar het college verlaten hebbende, kon hij eene voorname positie in de maatschappij niet bekleden. Hij stierf eenige jaren geleden, zoo als hij geleefd had, als een sukkelaar.

Aan den invloed eener godvruchtige moeder hebben verscheidene groote mannen hun aanzien in de wereld te danken.

WAT IJVER, GOEDE WIL EN VOLHARDING VERMOGEN.

Onlangs hebben twee broeders, die wagenmakers zijn, in hun vrijen tijd eene kerk in Engeland gebouwd. Zij zelve hebben het plan geteekend, het fundament gelegd, de steenen behouwen, het timmerwerk bearaamd en vervaardigd, en het geheel van den grond af tot den kap toe voltooid. Dit alles is gedaan tuschen zes en twaalf uur des avonds, na gewoon volbragt dagwerk. Zij zijn nu bezig oud metaal van kinderen op te koopen, waarvan zij eene bel zullen gieten. De kerk is in gothischen stijl gebouwd, en zou als zij op de gewone wijze vervaardigd was f35,000 hebben gekost, waarvoor zij tot hertoe nu maar f12,000 hebben besteed. Zij hebben er 15 jaren aan gewerkt.

T. M. L.

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straitschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreesd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de retsen van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iverden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwendde om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonden, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet ontreinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zich-zelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tolluis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noode heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukás hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroemer! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen; dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lighter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgewoend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeïsme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noode.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 969d.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konst te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger ledere zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, verg. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nederveallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenshijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrift door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

gelaat. Hij leunde met den arm op een laag steenen muurtje, dat den tuin van Gammidge afscheidde van eene diergaarde die aan zijnen meester, kapitein Calder, toebehoorde, en hij vergezelde zijne vleijende woorden met een suikerzoet knipoogje.

Nu had Carlien eerst zeer laat leeren begrijpen, dat een gelaat eigenlijk uit iets meer bestaat dan uit oogen, neus en mond; dat wil zeggen, dat er ook nog iets is, hetgeen men uitdrukking noemt. Zij had verscheidene jaren bij den heer Gammidge gewoond, dien zij nooit in het gelaat keek, behalve dan, als zij bepaald duidelijk wilde hooren wat hij zeide; want zij was wat hardhoorend, of wanneer hij haar de huur uitbetaalde. Het zien van geld had altijd een bijzonderen invloed op hare ziel, en dit maakte dat zij hem eens ernstig aankeek als zij haar vierendeeljaars loon opstreek; maar als zij dat gezigt jaar in jaar uit had aangekeken, zou zij toch niets anders ontdekt hebben dan oogen, neus en mond, en er was in de wereld vrij wat meer, dat beter waard was om te bekijken.

Maar dacht of gevoelde de heer Gammidge dan in het geheel niet? want denken en gevoelen zijn de grondslagen der uitdrukking. Om de waarheid te zeggen, dat deed hij wel; maar als hij dacht, dan was het alleen over zichzelf, hetzij regtstreeks of langs omwegen; en als hij iets gevoelde, dan was het alleen voor zichzelf; zoodat zijn gezigt naar het ligchaam alleen aan Jan Gammidge toebehoorde, ook naar den geest, van niemand anders dan van Jan Gammidge sprak.

Maar daar waren wel andere aangezichten in de schepping. Dat is waar; maar wat beteekent eene wereld vol aangezichten voor iemand, die in een huis zonder klopper woont?

Maar zij begon toch wat aan te leeren en haar leermeester gaf haar eene nuttige les, toen hij haar daar over het muurtje met zooveel goedkeuring stond aan te kijken.

„Wie zorgt voor uwe aardappelen?” vroeg de tuinman, wiens naam Dixey was.

„Natuurlijk, doe ik dat,” zeide Carlien, met zelfvoldoening.

„Wel, wel, daar hebt gij onze huishoudster bij den kapitein; ik ben er zeker van, dat zij nog niet eens aardappelen zou kunnen koken, zulk eene dame is dat. En keldert gij ze zelve ook in?”

„Ik bewaar ze in eene warme schuur.”

„Nu, dan wil ik mij laten hangen, als gij er de vorst nooit bij krijgt.”

Het ontbrak het gezigt van Caroline ten minste niet aan uitdrukking, toen zij hem antwoordde: „Zij had nog nooit hinder van de vorst gehad! Zij kende wegen en middelen om ze toe te dekken, die er de vorst wel afhielden.”

„Voorzeker zal de heer Gammidge u ook ruim betalen; wel gij zijt uw eigen gewigt in goud waard!” zeide Dixey.

Carlien werd door dit edele gevoelen bijna geheel overstelpt, en bloosde tot over de ooren, ja, tot in het haar toe, hetwelk in drie dunne, slordige knobbels, of zoogenaamde krullen om haar aangezicht hing. „Daar zijn vrij wat menschen op de wereld, die veel doen en weinig ontvangen,” zeide zij, met een betekenissenvollen blik (want haar gelaat nam nu steeds toe in uitdrukking.)

„Zonder twijfel, zonder twijfel, zonder twijfel, hernam Dixey,” nu het is te hopen dat hij gunstig over u zal denken, als — als hem iets overkomt, zoo als men het noemt.”

„Sterven,” zeide Carlien, bijna verwonderd.

„Welnu ja, dat denk ik ten minste; gij weet dat hij toch eens zal moeten sterven,” zeide Dixey aanmoedigend.

„Hij heeft volstrekt geen lust om te sterven, ten minste nog niet, en hij zal alles doen wat hij kan om dit te voorkomen,” was het antwoord van Carlien. „Hebt gij nooit opgemerkt, met hoeveel ligtzinnigheid slechte menschen over den dood spreken? niet dat de tegenoverstelde toon nu juist een bewijs van de deugd is; want er bestaat een gevoel van schrik, dat dikwijls een gevolg van bijgeloovige vrees is. Maar in het algemeen, daar waar de regte vrees voor den Heer ontbreekt, wordt meestal met de meest mogelijke ligtzinnigheid over den dood gesproken.”

„Wel,” zeide Dixey, „zoolang als hij u goed betaalt, hebt gij hier een goed huis getroffen. Daarenboven gij hebt hier niet veel uitgaven te doen; en ik ben er zeker van, dat gij niet al uw geld aan mooie kleederen besteedt, gelijk de vrouwen bij ons aan huis doen; en in mijn smaak ziet gij er met dit al toch vrij wat beter uit dan zij.”

„Ik heb geen tijd om aan mooie kleederen te denken,” zeide Carlien, de oogen op haar knap zindelijk, maar zeer eenvoudig gewaad slaande, en bij zichzelf wenschende dat zij dien middag maar eene andere muts mogt opgezet hebben. „Ik zie er dan nu ook al heel erg

uit,” zeide zij met een zweem van behaagzucht; maar het dorschen, maakt door al die stof de muts zoo smerig.”

„O! het zijn de kleederen niet altijd die het ons doen,” zeide Dixey met wijsgeerig gelaat; „er zijn menschen, die er altijd goed uitzien, zij mogen aanhebben wat zij willen.”

Daar was geen twijfel aan of dit compliment was geheel en al voor Caroline bestemd, en zij nam het ook aldus op.

Dixey zag dat zij dit deed, en vervolgde: „Daar is zeer weinig gezond verstand in de wereld, en nog minder dankbaarheid; daar hebt gij nu mijn meester, kapitein Calder, wat zou er van hem worden, indien hij mij niet had opgedaan? Wel, de karren vol goede aarde, die ik in dien tuin heb moeten brengen en de moeite die ik er aan gehad heb, om ze overal uit te spreiden, is niet om te gelooven.” Ja, Carlien was gereed om alles te gelooven wat Dixey zou willen vertellen.

„En nu wat dank heb ik er voor?” vervolgde hij na zeer welsprekend al de diensten opgesomd te hebben, die hij kapitein Calder bewezen had. „O, het is eene zeer ondankbare wereld, en iemand moet er wel toe komen, om op zijne eigene goede daden te letten, omdat er niemand anders is, die zou willen bekennen dat gij goed doet. Als ik nu en dan niet wat kon verdienen, door het een en ander voor eigene rekening te verkoopen, dan zou ik niet in staat zijn om het uit te houden, dat kan ik u wel zeggen.”

„Wat, betaalt hij niet goed?” vroeg Carlien, die nu nog meer belang in Dixey begon te stellen.

„Ja, en neen,” zeide Dixey. „Het wordt een goed loon genoemd, maar er zijn geene voordeeltjes vergund, en wat beteekent eene plaats, als er geene voordeeltjes aan verbonden zijn?” Nu was dit eene vraag, die Caroline reeds zeer dikwijls bij zichzelf gedaan had, niet als een rekenkundig voorstel, maar als eene rekenkundige kwestie. Zij had de waarde van hare eigene dienst volgens die regelen opgesomd, en had bevonden, dat het antwoord was, kost en loon, maar niets meer; de heer Gammidge veroorloofde ook geene voordeeltjes; inderdaad begreep Carlien nog niet zeer juist wat voordeeltjes waren.

„Mijn gevoelen is, leven en laten leven,” zeide Dixey, „als ik al mijn tijd en al mijne gedachten aan mijn werk geef, dan moest mijn meester mij er het voordeel van laten genieten.”

„Maar gij verkoopt?” vroeg Carlien, over de heining ziende van haren tuin, die juist naast dien van kapitein Calder gelegen was, want zij dacht aan eene zaak, die haar belette om naar beleefde woordjes te zoeken, zij peinsde over eene nieuwe muts en dergelijke kleinigheden; „maar gij verkoopt?”

„Ja, maar niet zoo veel als ik doen kon, wanneer het mij veroorloofd ware; daarenboven het is veel plezieriger om regt door zee te kunnen gaan, ik heb een hekel aan slinkske streken, en als alles voor mij openstond, zou ik er vrij wat meer voldoening van hebben.”

Dixey zeide dit op zulk een schijnbaar waren, openhartigen en toch beleedigden en onderdrukten toon, dat Carlien er volkomen geloof aan sloeg, en het haar zeer leed deed, dat zijne onbaatzuchtigheid zoo slecht beloofd werd.

„Wel, ik heb nooit den minsten schijn van een voordeeltje gezien, sedert ik hier woon,” zeide zij, en schudde bedrukt haar hoofd.

„Wat doet hij dan met zijne kleederen?” vroeg Dixey.

„Ze dragen en wegluiten,” antwoordde zij.

„Maar gij hebt de wasch, het braadvet, eindjes kaars en reuzel?” vroeg hij.

Carlien trok haar hoofd lagchende terug, zeggende: „Ik zou het arme biggetje beklagen, dat van onze wasch moest leven, en wat het braadvet betreft.” — Eene plotselinge verandering in Dixey's gelaat trof haar aandacht, hij keek een oogenblik naar iets, dat achter haar was, en dook toen naar beneden achter den muur. Op hetzelfde oogenblik hoorde zij roepen: „Carlien, Carlien! de dokter is aan de deur, en er is niemand om zijn paard vast te houden, wat voert gij toch uit, Carlien?” en Gammidge stond naast haar. Hare gevatheid liet haar in den steek; het was hare gewoonte niet om iemand te misleiden, niet juist, dewijl het niet in haar aard lag, maar meer, dewijl de gelegenheid zich daartoe niet aanbood; zij zag er vrij schuldig uit, even schuldig alsof zij er juist op betrapt werd om zich een voordeeltje toe te eigenen.

„Wie was die jongen, dien ik daar zag?” vroeg haar meester op een toornigen toon. Carlien mompelde: „Het was de tuinman maar van den kapitein,” en liep naar de deur om het paard van den dokter vast te houden.

„Het is wel wat wild,” zeide de dokter, „en niet best geschikt om door eene vrouw vast gehouden te worden. Maar ik zal niet lang weg blijven.”

„Ik ben volstrekt niet bang, mijnheer!” zeide Caroline, wier eiland van gedachten, gelijk wel te vermoeden is, niet weinig was vergroot gedurende haar gesprek over den muur, en de bedachtzame opmerking van den dokter voegde er nog een stroohalmpje aan toe.

„Welnu, hoe staat het met de pijn?” zeide de dokter, en hij begon dadelijk met zijn geneeskundig onderzoek. Dit onderzoek, hetwelk op de gewone wijze aanving, kwam meer en meer tot bijzonderheden, als hij met vragen voortging. Na eenige minuten, sprong hij echter op, zeggende: „Ik moet eens even naar mijn paard gaan kijken.”

Toen hij aan de deur kwam, vond hij Carlien in een schrikverwekkenden toestand. Het dier, dat door een langen rid niet rustiger geworden was, begon, toen het zich in handen van zulk een nieuwelings bevond, zijn voornemen om zich los te rukken, door vervaarlijke sprongen aan te toonen, zoo wel door den kop te schudden als door te stijgeren, hetgeen geene zeer vredelievende gezindheid aantoonde.

„O, daar is Dixey,” riep de dokter, toen de tuinman, die zoodra hij bemerkte had dat de heer Gammidge zich verwijderde en veilig in huis was, van achter de schutting was te voorschijn gekomen, en nu langzaam den weg over wandelde.

„Dixey, houd even mijn paard vast, wilt gij? het zal niet langer dan hoogstens tien minuten duren; het is niet veilig in de handen van die jonge vrouw. Ik hoop dat hij u niet verschrikt heeft,” zeide hij zich tot Carlien wendende.

Carlien keek zeer stemmig, toen er van haar als van eene jonge vrouw werd gesproken, die niet in staat zou zijn om een paard vast te houden, en dat nog wel in de tegenwoordigheid van Dixey, die antwoorde:

„Zij kan vrij wat doen, denk ik; maar een schichtig paard is moeilijker voor haar om te behandelen, vooral dewijl zij er niet aan gewoon is.”

Toen de dokter hem de teugels in handen gegeven had, liet hij hem bij zijne gezellin staan, om elkander naar hartenlust complimentjes te maken, terwijl hij weer in huis ging om zijne nasporingen omtrent de oorzaak der pijn van den heer Gammidge verder voort te zetten.

De uitslag daarvan was, dat hij dien heer te verstaan gaf, dat er inderdaad eenige vrees voor zijne gezondheid bestond, indien hij ten minste niet stiptelijk de voorschriften wilde opvolgen, die hij hem zou geven.

„Gij hebt het reeds sedert lang opgedaan, en met de noodige zorg kunt gij er ook wel weer afkomen.”

De beloften van den heer Gammidge, wat zijne gehoorzaamheid in dit opzigt betrof, waren even overvloedig als opregt.

Ter zelfder tijd hadden Dixey en Caroline de gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan, die de dokter hun zoo onverwacht had gegeven. — Na eene nieuwe opmerking omtrent voordeeltjes, zeide Dixey: „Eigenlijk weet ik niet wat gij krijgt, maar als het niet heel, heel veel is, dan zou ik in uwe plaats toch altijd wenschen om het te vermeerdereu.” — „Hij zal mij nooit meer geven,” zeide Carlien, „ik kreeg vier pond, toen ik als een heel jong meisje bij hem kwam, dit is sedert dien tijd opgeklimmen tot tien pond in het jaar, maar dat is ook het meeste dat hij geeft, en de laatste maal zeide hij: Carlien, ik kan u nooit meer geven.”

Dixey had scherp toegeluisterd, toen hij billijker wijze de som van hare tegenwoordige verdiensten kon verwachten; maar ofschoon hij teleurgesteld was door de wijze, waarop zij zulks wist te ontduiken, kon hij toch niet nalaten hare voorzigtigheid en gevatheid te bewonderen, vooral dewijl hij zoozeer verlangde om haar alles te ontlokken, voordat de dokter terugkwam.

„Gij zijt reeds verscheidene jaren bij hem geweest,” zeide hij, tot zijn wijsgeerigen spreektrant terugkeerende: „Wat gaat de tijd toch spoedig voorbij; de jaren schijnen slechts dagen als ze eenmaal vervloegen zijn.”

„Ja, de jaren gaan spoedig om, vooral als men veel moet werken, en het eene voor het andere na te doen heeft,” zeide Carlien, in antwoord op dit denkbeeld, maar ondertusschen de vraag onbeantwoord latende.

„Wel, gij moet het zelf weten, maar als ik in uwe plaats was, zou ik op eene vermeerdereu van huur aandringen.”

„Dat ligt niet in hem,” zeide Carlien, „hij zou liever van alles in de wereld afstand doen, zijn leven alleen uitgezonderd, dan van zijn geld.”

„Maar daar zijn meer diensten in de wereld, kunt gij hem niet eens laten gevoelen, dat gij er aan denkt om uw lot te verbeteren? ik denk dat hij dan wel spoedig met wat meer zou aankomen. Wel, het

is bepaald onmogelijk, als hij iemand wil hebben voor zijn werk, en die tevens alles doet zoo als gij; en dat weet hij wel, want hij kan niet buiten u; maar hoe zult gij u later kunnen vestigen, als gij nu niet een beetje opspaat? en hoe zoudt gij met zulk een gering loon aan sparen kunnen denken? — Die woorden, „zich te vestigen,” hadden een betooverenden invloed op Caroline, en al hare terughouding vergetende, antwoordde zij: „Ik vind dat tien pond nog zoo heel, heel weinig niet is.”

„Tien pond,” zeide Dixey nadenkend, even alsof een regtsgeleerde een belangrijk vraagstuk in tegenwoordigheid van zijn cliënt wilde bespreken. „Wel tien pond schijnt hem eene groote som te zijn als hij die moet uitbetalen, want hij is een oude schrapper, dat weet iedereen; maar het is voor u niet genoeg om te ontvangen, zekerlijk niet, en ik kan niet begrijpen hoe gij hiervan nog iets zoudt kunnen besparen.”

„O denkt gij dat niet,” hernam Carlien met veel levendigheid, terwijl hare gedachten vertoefden, bij een zeker klein rood boekje, dat in haar koffer gesloten was, en dat het woord Spaarbank als titel droeg, „ik zou het u wel anders kunnen bewijzen.”

„O, dan hebt gij reeds een aardig beursje gemaakt!” vroeg Dixey, met den verleidelijksten glimlach, waartoe hij zijn gelaat kon dwingen.

„Ik houd het nooit bij mij in huis,” zeide Carlien, op wier gemoed de glimlach zonder eenige uitwerking bleef, sedert het beeld van het boekje haar voor den geest zweefde.

„O! gij hebt het in de bank belegd?” vroeg Dixey. Carlien knikte toestemmend, en op dit oogenblik trad dokter Hendrie de deur uit en maakte aldus een einde aan het gesprek.

Weinig dacht de waardige man, toen hij wegreed, hoeveel hij dien dag gedaan had, zelfs zonder het te willen of te weten, dat een belangrijken invloed zou hebben, niet alleen op het toekomstige leven van Jan Gammidge en van Caroline Stokes, maar ook van jufvrouw Philadelphia Gammidge, eene dame, van wie de lezer in het volgende hoofdstuk nader zal hooren.

MOEDERS INVLOED.

Een student, ofschoon niet godsdienstig, was gewoon des avonds voor hij te bed ging neder te knielen en te bidden. Zijn mede-student met wien hij te zamen woonde, die zonder gebed en ligtzinnig leefde, zeide, toen men er over sprak: „Ik geloof dat hij het slechts doet, omdat hij het aan zijne moeder beloofd heeft.” Van het gebed zijns vriends sprak hij aldus spottend; maar zijne gissing was welligt regt.

Gelukkig de zonen, welker moeders hen geleerd hebben te bidden, en wier invloed op hen, door de gewoonte van een godvruchtig voorbeeld, zoo magtig is, dat zij voortgaan te doen, zoo als zij geleerd zijn.

Deze jonge man, die zich niet schaamde te bidden in tegenwoordigheid van zijn ongelovigen makker, is sedert eenige jaren lid van de presbyteriaansche kerk, gehuwd met eene godvruchtige dame, en bekleedt met eere eene hooge plaats in de maatschappij.

De andere, die de heilige lessen eener moeder gering schatte, was een talentvol jong mensch, maar het college verlaten hebbende, kon hij eene voorname positie in de maatschappij niet bekleden. Hij stierf eenige jaren geleden, zoo als hij geleefd had, als een sukkelaar.

Aan den invloed eener godvruchtige moeder hebben verscheidene groote mannen hun aanzien in de wereld te danken.

WAT IJVER, GOEDE WIL EN VOLHARDING VERMOGEN.

Onlangs hebben twee broeders, die wagenmakers zijn, in hun vrijen tijd eene kerk in Engeland gebouwd. Zij zelve hebben het plan geteekend, het fundament gelegd, de steenen behouwen, het timmerwerk bearaamd en vervaardigd, en het geheel van den grond af tot den kap toe voltooid. Dit alles is gedaan tuschen zes en twaalf uur des avonds, na gewoon volbragt dagwerk. Zij zijn nu bezig oud metaal van kinderen op te koopen, waarvan zij eene bel zullen gieten. De kerk is in gothischen stijl gebouwd, en zou als zij op de gewone wijze vervaardigd was f35,000 hebben gekost, waarvoor zij tot hertoe nu maar f12,000 hebben besteed. Zij hebben er 15 jaren aan gewerkt.

T. M. L.

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammenen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonken, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet ontreinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeers werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tollhuis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeers geteld.

De Farizeers morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeers verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in een voor hem geschikt vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeers waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeers; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen; dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeers voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgewoend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeer Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware....” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeer en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeer niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeer dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeerhart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 96.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger ledere zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nederveallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenschijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrinkt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

2

gelaat. Hij leunde met den arm op een laag steenen muurtje, dat den tuin van Gammidge afscheidde van eene diergaarde die aan zijnen meester, kapitein Calder, toebehoorde, en hij vergezelde zijne vleijende woorden met een suikerzoet knipoogje.

Nu had Carlien eerst zeer laat leeren begrijpen, dat een gelaat eigenlijk uit iets meer bestaat dan uit oogen, neus en mond; dat wil zeggen, dat er ook nog iets is, hetgeen men uitdrukking noemt. Zij had verscheidene jaren bij den heer Gammidge gewoond, dien zij nooit in het gelaat keek, behalve dan, als zij bepaald duidelijk wilde hooren wat hij zeide; want zij was wat hardhoorend, of wanneer hij haar de huur uitbetaalde. Het zien van geld had altijd een bijzonderen invloed op hare ziel, en dit maakte dat zij hem eens ernstig aankeek als zij haar vierendeeljaars loon opstreek; maar als zij dat gezigt jaar in jaar uit had aangekeken, zou zij toch niets anders ontdekt hebben dan oogen, neus en mond, en er was in de wereld vrij wat meer, dat beter waard was om te bekijken.

Maar dacht of gevoelde de heer Gammidge dan in het geheel niet? want denken en gevoelen zijn de grondslagen der uitdrukking. Om de waarheid te zeggen, dat deed hij wel; maar als hij dacht, dan was het alleen over zichzelf, hetzij regtstreeks of langs omwegen; en als hij iets gevoelde, dan was het alleen voor zichzelf; zoodat zijn gezigt naar het ligchaam alleen aan Jan Gammidge toebehoorde, ook naar den geest, van niemand anders dan van Jan Gammidge sprak.

Maar daar waren wel andere aangezichten in de schepping. Dat is waar; maar wat beteekent eene wereld vol aangezichten voor iemand, die in een huis zonder klopper woont?

Maar zij begon toch wat aan te leeren en haar leermeester gaf haar eene nuttige les, toen hij haar daar over het muurtje met zooveel goedkeuring stond aan te kijken.

„Wie zorgt voor uwe aardappelen?” vroeg de tuinman, wiens naam Dixey was.

„Natuurlijk, doe ik dat,” zeide Carlien, met zelfvoldoening.

„Wel, wel, daar hebt gij onze huishoudster bij den kapitein; ik ben er zeker van, dat zij nog niet eens aardappelen zou kunnen koken, zulk eene dame is dat. En keldert gij ze zelve ook in?”

„Ik bewaar ze in eene warme schuur.”

„Nu, dan wil ik mij laten hangen, als gij er de vorst nooit bij krijgt.”

Het ontbrak het gezigt van Caroline ten minste niet aan uitdrukking, toen zij hem antwoordde: „Zij had nog nooit hinder van de vorst gehad! Zij kende wegen en middelen om ze toe te dekken, die er de vorst wel afhielden.”

„Voorzeker zal de heer Gammidge u ook ruim betalen; wel gij zijt uw eigen gewigt in goud waard!” zeide Dixey.

Carlien werd door dit edele gevoelen bijna geheel overstelpt, en bloosde tot over de ooren, ja, tot in het haar toe, hetwelk in drie dunne, slordige knobbels, of zoogenaamde krullen om haar aangezicht hing. „Daar zijn vrij wat menschen op de wereld, die veel doen en weinig ontvangen,” zeide zij, met een betekenissenvollen blik (want haar gelaat nam nu steeds toe in uitdrukking.)

„Zonder twijfel, zonder twijfel, zonder twijfel, hernam Dixey,” nu het is te hopen dat hij gunstig over u zal denken, als — als hem iets overkomt, zoo als men het noemt.”

„Sterven,” zeide Carlien, bijna verwonderd.

„Welnu ja, dat denk ik ten minste; gij weet dat hij toch eens zal moeten sterven,” zeide Dixey aanmoedigend.

„Hij heeft volstrekt geen lust om te sterven, ten minste nog niet, en hij zal alles doen wat hij kan om dit te voorkomen,” was het antwoord van Carlien. „Hebt gij nooit opgemerkt, met hoeveel lichtzinnigheid slechte menschen over den dood spreken? niet dat de tegenoverstelde toon nu juist een bewijs van de deugd is; want er bestaat een gevoel van schrik, dat dikwijls een gevolg van bijgeloovige vrees is. Maar in het algemeen, daar waar de regte vrees voor den Heer ontbreekt, wordt meestal met de meest mogelijke lichtzinnigheid over den dood gesproken.”

„Wel,” zeide Dixey, „zoolang als hij u goed betaalt, hebt gij hier een goed huis getroffen. Daarenboven gij hebt hier niet veel uitgaven te doen; en ik ben er zeker van, dat gij niet al uw geld aan mooie kleederen besteedt, gelijk de vrouwen bij ons aan huis doen; en in mijn smaak ziet gij er met dit al toch vrij wat beter uit dan zij.”

„Ik heb geen tijd om aan mooie kleederen te denken,” zeide Carlien, de oogen op haar knap zindelijk, maar zeer eenvoudig gewaad slaande, en bij zichzelf wenschende dat zij dien middag maar eene andere muts mogt opgezet hebben. „Ik zie er dan nu ook al heel erg

uit,” zeide zij met een zweem van behaagzucht; maar het dorschen, maakt door al die stof de muts zoo smerig.”

„O! het zijn de kleederen niet altijd die het ons doen,” zeide Dixey met wijsgeerig gelaat; „er zijn menschen, die er altijd goed uitzien, zij mogen aanhebben wat zij willen.”

Daar was geen twijfel aan of dit compliment was geheel en al voor Caroline bestemd, en zij nam het ook aldus op.

Dixey zag dat zij dit deed, en vervolgde: „Daar is zeer weinig gezond verstand in de wereld, en nog minder dankbaarheid; daar hebt gij nu mijn meester, kapitein Calder, wat zou er van hem worden, indien hij mij niet had opgedaan? Wel, de karren vol goede aarde, die ik in dien tuin heb moeten brengen en de moeite die ik er aan gehad heb, om ze overal uit te spreiden, is niet om te gelooven.” Ja, Carlien was gereed om alles te gelooven wat Dixey zou willen vertellen.

„En nu wat dank heb ik er voor?” vervolgde hij na zeer welsprekend al de diensten opgesomd te hebben, die hij kapitein Calder bewezen had. „O, het is eene zeer ondankbare wereld, en iemand moet er wel toe komen, om op zijne eigene goede daden te letten, omdat er niemand anders is, die zou willen bekennen dat gij goed doet. Als ik nu en dan niet wat kon verdienen, door het een en ander voor eigene rekening te verkoopen, dan zou ik niet in staat zijn om het uit te houden, dat kan ik u wel zeggen.”

„Wat, betaalt hij niet goed?” vroeg Carlien, die nu nog meer belang in Dixey begon te stellen.

„Ja, en neen,” zeide Dixey. „Het wordt een goed loon genoemd, maar er zijn geene voordeeltjes vergund, en wat beteekent eene plaats, als er geene voordeeltjes aan verbonden zijn?” Nu was dit eene vraag, die Caroline reeds zeer dikwijls bij zichzelf gedaan had, niet als een rekenkundig voorstel, maar als eene rekenkundige kwestie. Zij had de waarde van hare eigene dienst volgens die regelen opgesomd, en had bevonden, dat het antwoord was, kost en loon, maar niets meer; de heer Gammidge veroorloofde ook geene voordeeltjes; inderdaad begreep Carlien nog niet zeer juist wat voordeeltjes waren.

„Mijn gevoelen is, leven en laten leven,” zeide Dixey, „als ik al mijn tijd en al mijne gedachten aan mijn werk geef, dan moest mijn meester mij er het voordeel van laten genieten.”

„Maar gij verkoopt?” vroeg Carlien, over de heining ziende van haren tuin, die juist naast dien van kapitein Calder gelegen was, want zij dacht aan eene zaak, die haar belette om naar beleefde woordjes te zoeken, zij peinsde over eene nieuwe muts en dergelijke kleinigheden; „maar gij verkoopt?”

„Ja, maar niet zoo veel als ik doen kon, wanneer het mij veroorloofd ware; daarenboven het is veel plezieriger om regt door zee te kunnen gaan, ik heb een hekel aan slinkske streken, en als alles voor mij openstond, zou ik er vrij wat meer voldoening van hebben.”

Dixey zeide dit op zulk een schijnbaar waren, openhartigen en toch beleedigden en onderdrukten toon, dat Carlien er volkomen geloof aan sloeg, en het haar zeer leed deed, dat zijne onbaatzuchtigheid zoo slecht beloofd werd.

„Wel, ik heb nooit den minsten schijn van een voordeeltje gezien, sedert ik hier woon,” zeide zij, en schudde bedrukt haar hoofd.

„Wat doet hij dan met zijne kleederen?” vroeg Dixey.

„Ze dragen en wegluiten,” antwoordde zij.

„Maar gij hebt de wasch, het braadvet, eindjes kaars en reuzel?” vroeg hij.

Carlien trok haar hoofd lagchende terug, zeggende: „Ik zou het arme biggetje beklagen, dat van onze wasch moest leven, en wat het braadvet betreft.” — Eene plotselinge verandering in Dixey's gelaat trof haar aandacht, hij keek een oogenblik naar iets, dat achter haar was, en dook toen naar beneden achter den muur. Op hetzelfde oogenblik hoorde zij roepen: „Carlien, Carlien! de dokter is aan de deur, en er is niemand om zijn paard vast te houden, wat voert gij toch uit, Carlien?” en Gammidge stond naast haar. Hare gevatheid liet haar in den steek; het was hare gewoonte niet om iemand te misleiden, niet juist, dewijl het niet in haar aard lag, maar meer, dewijl de gelegenheid zich daartoe niet aanbood; zij zag er vrij schuldig uit, even schuldig alsof zij er juist op betrapt werd om zich een voordeeltje toe te eigenen.

„Wie was die jongen, dien ik daar zag?” vroeg haar meester op een toornigen toon. Carlien mompelde: „Het was de tuinman maar van den kapitein,” en liep naar de deur om het paard van den dokter vast te houden.

„Het is wel wat wild,” zeide de dokter, „en niet best geschikt om door eene vrouw vast gehouden te worden. Maar ik zal niet lang weg-blijven.”

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorring bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de retsen van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzichtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonken, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet ontreinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zich-zelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tollhuis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukás hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lighter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware....” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeërisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. geëgd.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederen zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE CHRISTELIJKE
FAMILIEKRING.
UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwendde om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonden, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet onteinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zich-zelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tollhuis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gezegd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze ganse aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgewoend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeërisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 96.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Damiette gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederen zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, verg. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nedergevallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenschijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrinkt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

gelaat. Hij leunde met den arm op een laag steenen muurtje, dat den tuin van Gammidge afscheidde van eene diergaarde die aan zijnen meester, kapitein Calder, toebehoorde, en hij vergezelde zijne vleijende woorden met een suikerzoet knipoogje.

Nu had Carlien eerst zeer laat leeren begrijpen, dat een gelaat eigenlijk uit iets meer bestaat dan uit oogen, neus en mond; dat wil zeggen, dat er ook nog iets is, hetgeen men uitdrukking noemt. Zij had verscheidene jaren bij den heer Gammidge gewoond, dien zij nooit in het gelaat keek, behalve dan, als zij bepaald duidelijk wilde hooren wat hij zeide; want zij was wat hardhoorend, of wanneer hij haar de huur uitbetaalde. Het zien van geld had altijd een bijzonderen invloed op hare ziel, en dit maakte dat zij hem eens ernstig aankeek als zij haar vierendeeljaars loon opstreek; maar als zij dat gezigt jaar in jaar uit had aangekeken, zou zij toch niets anders ontdekt hebben dan oogen, neus en mond, en er was in de wereld vrij wat meer, dat beter waard was om te bekijken.

Maar dacht of gevoelde de heer Gammidge dan in het geheel niet? want denken en gevoelen zijn de grondslagen der uitdrukking. Om de waarheid te zeggen, dat deed hij wel; maar als hij dacht, dan was het alleen over zichzelf, hetzij regtstreeks of langs omwegen; en als hij iets gevoelde, dan was het alleen voor zichzelf; zoodat zijn gezigt naar het ligchaam alleen aan Jan Gammidge toebehoorde, ook naar den geest, van niemand anders dan van Jan Gammidge sprak.

Maar daar waren wel andere aangezichten in de schepping. Dat is waar; maar wat beteekent eene wereld vol aangezichten voor iemand, die in een huis zonder klopper woont?

Maar zij begon toch wat aan te leeren en haar leermeester gaf haar eene nuttige les, toen hij haar daar over het muurtje met zooveel goedkeuring stond aan te kijken.

„Wie zorgt voor uwe aardappelen?” vroeg de tuinman, wiens naam Dixey was.

„Natuurlijk, doe ik dat,” zeide Carlien, met zelfvoldoening.

„Wel, wel, daar hebt gij onze huishoudster bij den kapitein; ik ben er zeker van, dat zij nog niet eens aardappelen zou kunnen koken, zulk eene dame is dat. En keldert gij ze zelve ook in?”

„Ik bewaar ze in eene warme schuur.”

„Nu, dan wil ik mij laten hangen, als gij er de vorst nooit bij krijgt.”

Het ontbrak het gezigt van Caroline ten minste niet aan uitdrukking, toen zij hem antwoordde: „Zij had nog nooit hinder van de vorst gehad! Zij kende wegen en middelen om ze toe te dekken, die er de vorst wel afhielden.”

„Voorzeker zal de heer Gammidge u ook ruim betalen; wel gij zijt uw eigen gewigt in goud waard!” zeide Dixey.

Carlien werd door dit edele gevoelen bijna geheel overstelpt, en bloosde tot over de ooren, ja, tot in het haar toe, hetwelk in drie dunne, slordige knobbels, of zoogenaamde krullen om haar aangezicht hing. „Daar zijn vrij wat menschen op de wereld, die veel doen en weinig ontvangen,” zeide zij, met een betekenissenvollen blik (want haar gelaat nam nu steeds toe in uitdrukking.)

„Zonder twijfel, zonder twijfel, zonder twijfel, hernam Dixey,” nu het is te hopen dat hij gunstig over u zal denken, als — als hem iets overkomt, zoo als men het noemt.”

„Sterven,” zeide Carlien, bijna verwonderd.

„Welnu ja, dat denk ik ten minste; gij weet dat hij toch eens zal moeten sterven,” zeide Dixey aanmoedigend.

„Hij heeft volstrekt geen lust om te sterven, ten minste nog niet, en hij zal alles doen wat hij kan om dit te voorkomen,” was het antwoord van Carlien. „Hebt gij nooit opgemerkt, met hoeveel lichtzinnigheid slechte menschen over den dood spreken? niet dat de tegenoverstelde toon nu juist een bewijs van de deugd is; want er bestaat een gevoel van schrik, dat dikwijls een gevolg van bijgeloovige vrees is. Maar in het algemeen, daar waar de regte vrees voor den Heer ontbreekt, wordt meestal met de meest mogelijke lichtzinnigheid over den dood gesproken.”

„Wel,” zeide Dixey, „zoolang als hij u goed betaalt, hebt gij hier een goed huis getroffen. Daarenboven gij hebt hier niet veel uitgaven te doen; en ik ben er zeker van, dat gij niet al uw geld aan mooie kleederen besteedt, gelijk de vrouwen bij ons aan huis doen; en in mijn smaak ziet gij er met dit al toch vrij wat beter uit dan zij.”

„Ik heb geen tijd om aan mooie kleederen te denken,” zeide Carlien, de oogen op haar knap zindelijk, maar zeer eenvoudig gewaad slaande, en bij zichzelf wenschende dat zij dien middag maar eene andere muts mogt opgezet hebben. „Ik zie er dan nu ook al heel erg

uit,” zeide zij met een zweem van behaagzucht; maar het dorschen, maakt door al die stof de muts zoo smerig.”

„O! het zijn de kleederen niet altijd die het ons doen,” zeide Dixey met wijsgeerig gelaat; „er zijn menschen, die er altijd goed uitzien, zij mogen aanhebben wat zij willen.”

Daar was geen twijfel aan of dit compliment was geheel en al voor Caroline bestemd, en zij nam het ook aldus op.

Dixey zag dat zij dit deed, en vervolgde: „Daar is zeer weinig gezond verstand in de wereld, en nog minder dankbaarheid; daar hebt gij nu mijn meester, kapitein Calder, wat zou er van hem worden, indien hij mij niet had opgedaan? Wel, de karren vol goede aarde, die ik in dien tuin heb moeten brengen en de moeite die ik er aan gehad heb, om ze overal uit te spreiden, is niet om te gelooven.” Ja, Carlien was gereed om alles te gelooven wat Dixey zou willen vertellen.

„En nu wat dank heb ik er voor?” vervolgde hij na zeer welsprekend al de diensten opgesomd te hebben, die hij kapitein Calder bewezen had. „O, het is eene zeer ondankbare wereld, en iemand moet er wel toe komen, om op zijne eigene goede daden te letten, omdat er niemand anders is, die zou willen bekennen dat gij goed doet. Als ik nu en dan niet wat kon verdienen, door het een en ander voor eigene rekening te verkoopen, dan zou ik niet in staat zijn om het uit te houden, dat kan ik u wel zeggen.”

„Wat, betaalt hij niet goed?” vroeg Carlien, die nu nog meer belang in Dixey begon te stellen.

„Ja, en neen,” zeide Dixey. „Het wordt een goed loon genoemd, maar er zijn geene voordeeltjes vergund, en wat beteekent eene plaats, als er geene voordeeltjes aan verbonden zijn?” Nu was dit eene vraag, die Caroline reeds zeer dikwijls bij zichzelf gedaan had, niet als een rekenkundig voorstel, maar als eene rekenkundige kwestie. Zij had de waarde van hare eigene dienst volgens die regelen opgesomd, en had bevonden, dat het antwoord was, kost en loon, maar niets meer; de heer Gammidge veroorloofde ook geene voordeeltjes; inderdaad begreep Carlien nog niet zeer juist wat voordeeltjes waren.

„Mijn gevoelen is, leven en laten leven,” zeide Dixey, „als ik al mijn tijd en al mijne gedachten aan mijn werk geef, dan moest mijn meester mij er het voordeel van laten genieten.”

„Maar gij verkoopt?” vroeg Carlien, over de heining ziende van haren tuin, die juist naast dien van kapitein Calder gelegen was, want zij dacht aan eene zaak, die haar belette om naar beleefde woordjes te zoeken, zij peinsde over eene nieuwe muts en dergelijke kleinigheden; „maar gij verkoopt?”

„Ja, maar niet zoo veel als ik doen kon, wanneer het mij veroorloofd ware; daarenboven het is veel plezieriger om regt door zee te kunnen gaan, ik heb een hekel aan slinkske streken, en als alles voor mij openstond, zou ik er vrij wat meer voldoening van hebben.”

Dixey zeide dit op zulk een schijnbaar waren, openhartigen en toch beleedigden en onderdrukten toon, dat Carlien er volkomen geloof aan sloeg, en het haar zeer leed deed, dat zijne onbaatzuchtigheid zoo slecht beloofd werd.

„Wel, ik heb nooit den minsten schijn van een voordeeltje gezien, sedert ik hier woon,” zeide zij, en schudde bedrukt haar hoofd.

„Wat doet hij dan met zijne kleederen?” vroeg Dixey.

„Ze dragen en wegluiten,” antwoordde zij.

„Maar gij hebt de wasch, het braadvet, eindjes kaars en reuzel?” vroeg hij.

Carlien trok haar hoofd lagchende terug, zeggende: „Ik zou het arme biggetje beklagen, dat van onze wasch moest leven, en wat het braadvet betreft.” — Eene plotselinge verandering in Dixey's gelaat trof haar aandacht, hij keek een oogenblik naar iets, dat achter haar was, en dook toen naar beneden achter den muur. Op hetzelfde oogenblik hoorde zij roepen: „Carlien, Carlien! de dokter is aan de deur, en er is niemand om zijn paard vast te houden, wat voert gij toch uit, Carlien?” en Gammidge stond naast haar. Hare gevatheid liet haar in den steek; het was hare gewoonte niet om iemand te misleiden, niet juist, dewijl het niet in haar aard lag, maar meer, dewijl de gelegenheid zich daartoe niet aanbood; zij zag er vrij schuldig uit, even schuldig alsof zij er juist op betrapt werd om zich een voordeeltje toe te eigenen.

„Wie was die jongen, dien ik daar zag?” vroeg haar meester op een toornigen toon. Carlien mompelde: „Het was de tuinman maar van den kapitein,” en liep naar de deur om het paard van den dokter vast te houden.

„Het is wel wat wild,” zeide de dokter, „en niet best geschikt om door eene vrouw vast gehouden te worden. Maar ik zal niet lang weg-blijven.”

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammenen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de retsen van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzigtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonken, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet ontreinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tollhuis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gezegd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze gansche aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in een voor hem geschikt vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon opreger dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen; dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeïsme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werkelijke liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. gevegd.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtte gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger ledere zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nedergevallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenshijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrikt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

DE CHRISTELIJKE
FAMILIEKRING.
UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammenen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbijreed, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzichtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonken, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet onteinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangename indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almagtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zichzelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeers werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tollhuis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeers geteld.

De Farizeers morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noodde heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeers verbonden en wel zóó dat Lukas hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze ganse aandacht op het ééne noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeet op het kleed der oudtestamentische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een lieflijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeers waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeers; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen; dat Jezus ten minste een Profet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeers voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgatt. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrikt haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgeweend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeer Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profet ware...” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeer en als zoodanig door de vooroordeelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profet zijn? Een profet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeisme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeer niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezonken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noodde.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergerving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeer dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeerhart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!”

De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werksame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV. 96.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Daniëtt gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het eene eind open gelaten voor de dienstboden (vergl. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den werkliaak vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederne zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanes, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, vergl. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nedergevallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenshijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrinkt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK I.

DE BEELDTENIS VAN EEN ZELFZUCHTIGE.

Daar was toch zeker eens een klopper aan geweest, want er waren ontegenzeggelijk drie gaten, of kenmerken waar de gaten geweest waren, wel is waar toegestopt en over heen geschilderd, maar die toch nog altijd zeiden: „hier waren drie spijkers,” (en de slotsom hiervan was onvermijdelijk) „die eens een klopper vasthielden.”

Maar waar bleef de klopper, wat was daarvan geworden? Waar was hij gebleven? Misschien was hij met een wettig doel afgenomen, misschien was hij wel gestolen, misschien was hij door straatschenders er af gehaald; men kon bij geene mogelijkheid grondige bewijzen bijbrengen voor het verdwijnen van den klopper. Wat was er van geworden? Hij lag misschien in een donkeren hoek, onder oud ijzerwerk, of als hij van koper geweest was, dan was hij misschien met puimsteen en vitriool opgepoest geworden, en prijkte nu op eene gelukkiger deur. Gelukkiger? die vraag zal zoo aanstonds beantwoord worden.

Het huis werd door eenen heer bewoond, aie, zoo als hij dacht,
DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

boven het genoeg om een klopper te bezitten, verheven was. Door eenen enkelen gebiedenden slag met zijn wandelstok, welke slag duidelijk sprak „hier ben ik,” kon hij zijne haastige voetstappen in huis zetten, wanneer hij bij toeval zijnen sleutel vergeten had, en dus zichzelf niet kon binnenlaten. Maar dan zijne vrienden?

Hij had er maar zeer weinig, en deze woonden ver van hem af. Diegenen, welke van lateren oorsprong waren, en meer in de buurt woonden, telde hij niet genoeg, om het te bejammen, dat zij dikwijls te vergeefs aanklopten en teleurgesteld heengingen. Wanneer hij meer dan ooit voor eenige stoorning bevreemd was, dan zat hij met een zelfzuchtigen glimlach over zijn nieuwspapier heengebogen, zeer verheugd dat Carolien ver weg en achter in het huis bezig was; dan deed hij niet open, wanneer een ongelukkige bezoeker met knokkels, vuist of stok te vergeefs tegen de vesting aanklopte. Een zeker ongeduld in het laatste aankloppen aangeduid, deed hem zijne courant neerleggen, zachtjes naar het venster treden, en door de reten van het blind heengluren, (want dit was altijd gesloten), dan wist hij dat de vijand verjaagd was, en trachtte hij aan den vorm van den rug te ontdekken wie er geweest was.

Maar dan de brievenbesteller? Brievenbesteller! wat had hij met den brievenbesteller te maken? Hij had hem waarlijk niet noodig! Het

zien van een brief alleen bragt hem uit zijn humeur. Hij vond een smeekschrijft, eene klacht van een pachter, een brief dien hij niet noodig had, alles even onaangenaam. Hij had nooit opgehouden met het gouvernement te hekelen over het invoeren van de stuiverspost; iedere ramp, die het land geleden had, of waarmede het bedreigd werd, iedere huiselijke moeilijkheid, waarover in zijn bijzijn geklaagd werd, werd aan de stuiverspost toegeschreven. Het gezigt alleen van den ouden brievenbesteller, op zijn groen karretje, gaf hem, als hij zijn venster voorbreef, reeds eene onaangename gewaarwording; een geregeld klop, klop aan zijne deur, door een rammelenden ijzeren of klinkenden koperen klopper veroorzaakt, zou hem waanzinnig gemaakt hebben. Carlien, eigenlijk gezegd Caroline, zijne eenige waschvrouw, brouwer, bakker, keukenmeid, schoenpoetser, tuinman, loopjongen en huishoudster, vervulde al deze verschillende postjes, zonder te kunnen lezen of schrijven. Zijne stellige overtuiging was, dat, indien zij deze verderfelijke bekwaamheden bezeten had, zij onbekwaam of ongeneigd, hetgeen bij hem op hetzelfde neêrkwam, zou zijn, om iets goed te kunnen doen. Als hij in haren stand iemand ontmoette die kon lezen, zoo zag hij dien persoon vol argwaan aan; en indien het schrijven nog bij het lezen gevoegd was, zoo werd de argwaan in zekerheid veranderd, en hij gaf dien persoon geheel op.

En nu zal de lezer kunnen begrijpen, waarom de heer Gammidge gelukkig kon zijn in een huis zonder klopper, ten minste als hij gelukkig was. Of hij gelukkig was? ja dit is nu juist de vraag.

Maar was er dan geene schel? Ja en nog daarbij een ijzerdraad en een handvat; maar het een of ander ongeluk, of, even als met den klopper, het een of ander bepaald oogmerk had de goede verstandhouding verstoord, die tusschen deze drie zaken bestaan moet, om behoorlijk te kunnen werken. Om dit te verklaren moet ik zeggen, dat het ijzerdraad doorgesneden was, en half bij de schel, half bij het handvat hing te bengelen, en zoo was dit laatste onbruikbaar geworden en de bel bleef in rust. Maar de heer Gammidge was even ver boven schellen als boven kloppers verheven. De eenige persoon in de stad, wien hij niet onmiddellijk den rug toekeerde, was de dokter. Eene heimelijke vrees voor den dood, een zenuwachtige angst voor ziekte, en, inderdaad eene hevige ongerustheid bij de minste ongeregelde in zijn gestel, boog zijn hart en hoofd voor die gezende kracht, en nimmer zou hij den dokter in het minste willen beleedigen. En toch had hij nog nimmer eene wezenlijke ziekte gehad, of den gunstigen invloed zijner bekwaamheid ondervonden; maar hij had een bijgeloovig denkbeeld, dat, indien hij met den geneesheer op een goeden voet was, dit reeds voldoende zijn zou, om iedere ramp van hem te weeren.

Hij zou anders toch wel eene verontschuldiging hebben kunnen vinden ten opzichte van die voorkeur, als het genoegen om hem te zien de grondslag daarvan geweest was; want dokter Hendrie was de algemeene vriend der stadgenooten. Altijd ernstig in zijn beroep, waarin hij tevens eene zeer groote bekwaamheid bezat, maakte zijn levendige, hartelijke aard hem evenzoo aangenaam als hij nuttig was, en als de algemeene gunst hem het hoofd op hol had kunnen brengen, zou dit zekerlijk het geval zijn geweest; maar hij was evenzeer boven volksgunst verheven, als de heer Gammidge boven kloppers en schellen.

Het is natuurlijk, dat Gammidge met zijn tegenzin voor de nadering van ziekte en dood, ook zeer voorzichtig leefde. Hij was edelmoedig en toegevend genoeg voor zichzelf, om te zorgen dat hij zijne levenskrachten bij elkander hield, en toch matig in zijne genietingen, zoodat hij een juist evenwigt wist te bewaren tusschen de twee zeer gewone mislagen, „eten om te leven,” en „leven om te eten,” beide zeer groote dwalingen in zijne oogen. Inderdaad wat de oogen van den heer Gammidge betreft, moet ik zeggen, dat zij met de koelheid van een strengen regter de wegen van anderen gadesloegen, maar tevens met al de warmte van vrijzinnige toegevendheid op zijnen eigenen weg gevestigd waren, en nooit inderdaad werd de eene mensch zoozeer toegejuicht door den anderen, om zijne wijsheid, bescheidenheid en andere minder groote hoedanigheden, als Jan Gammidge door Jan Gammidge. Zijne oplettendheid op zijn leefregel, zijne gewoonte om vroeg op te staan en beweging te nemen in de open lucht en andere maatregelen, die hij als hoofddeugden beschouwde, verheven hem in zijne eigene schatting, alsof hij inderdaad een zeer voorbeeldig werk verrichtte, en aan de wereld eene zeer groote dienst bewees, door het bestaan van Jan Gammidge voor haar in het aanzijn te behouden!

Het was klaarblijkelijk dat hij ten minste er aldus over dacht; want als hij over den dood van iemand hoorde spreken, zeide hij gewoonlijk „De wereld kan het wel zonder hem stellen,” of: „het is geen groot verlies,” of nog erger: „eene goede uitkomst!” Er waren maar zeer

weinig, die hij met een hoofschudden vereerde, zeggende: „'t is jammer! hij volgde mijn raad niet, 't is wel jammer.” Hij deed 's morgens eene vrij lange wandeling en 's middags nogmaals, waarvan hij zeer zelden afweek. Zijne morgenwandeling was van eene zachte helling van den voet des heuvels, waartegen zijn huis stond, tot aan den top. Hier, hoe ongunstig het weêr ook mogt zijn, naar het jaargetijde gekleed, voorzien van regenjas en regenscherm, kon men Jan Gammidge iederden morgen, zelfs bij den sterksten regen vinden, en als de dag eenigzins uitlokkend was, zag men hem daar rondkijken als een wel voldane pelgrim, die zeer ingenomen was met zijn eigen regtvaardig werk. Maar het was op een schoonen dag, te midden van vele andere fraaije dagen in het begin van den herfst, waarop wij hem ontmoeten, na deze lange voorrede voor den lezer. Hij had zijne taak reeds bijna volbragt; nog eene achtste mijl verder naar gindschen stam, aan de andere zijde dier hut, waaruit de blaauwachtige rook opsteeg, tusschen de met geel en rood gekleurde boomen, en dan zou hij omkeeren en den heuvel weêr afdalen. De stam werd bereikt en volgens gewoonte om zich heen ziende (niet dat hij juist altijd iets bijzonders zag, daar niets hem meer belang inboezemde dan zijne kousebanden, waarmede hij ook altijd zijne nasporingen eindigde, om te zien, of zij onder dat moeilijke klimmen niet losgegaan waren) was hij gereed om den togt huiswaarts te ondernemen.

Toen hij de hut voorbijging, zag hij dat er iemand uit kwam. Ja waarlijk het was dokter Hendrie! Dokter Hendrie daar! en nog wel te voet, want er was geen rijweg naar de hut. Hij wachtte een weinig tot dat de dokter kwam, want hij was het, die den grooten weg bereikt had, en voegde zich bij hem. „Wel dokter! ik verwachtte u daar niet,” riep hij uit, toen zij elkander ontmoeten. „Ik dacht ook weinig dat ik daar zou moeten zijn, dat verzeker ik u, mijnheer Gammidge,” antwoordde dokter Hendrie.

„Het is een slechte wind, die iemand niet iets goeds aanwaait; ik zal dus daarvoor het genoegen van uw gezelschap genieten tot aan den voet van den heuvel. Ik verlangde toch reeds lang u te spreken dokter, over een weinig pijn die ik in mijn linker schouder gehad heb,” en Gammidge trad in eene zeer langdurige beschrijving van iedere pijn of nadering van pijn, die hij in zijn schouder gevoeld had. Dokter Hendrie deed alsof hij luisterde, ofschoon hij er eigenlijk geen woord van hoorde, en toen Gammidge, die in het eerst door zijne oplettendheid gestreeld was geworden, er op het laatst eenig vermoeden van kreeg, en het hoofd omwende om hem aan te zien, bemerkte hij dat de dokter in diep nadenken over een ander onderwerp verzonken was. Het ophouden met spreken maakte meer indruk dan de woorden zelve gedaan hadden. Dokter Hendrie beantwoordde den onderzoekenden blik, die daarmede gespaard ging.

„Slechte spijsvertering, mijnheer Gammidge.”

Als de heer Gammidge beschuldigd was geworden van tooverij of opstand, had hij niet meer verontwaardiging kunnen toonen, dan bij deze beschuldiging van slechte spijsvertering.

„Hoe zou het in de wereld mogelijk kunnen zijn, dat ik mij eene slechte spijsvertering op den hals kon halen? Houd ik mij dan niet aan een zeer strengen leefregel, neem ik dan niet de noodige beweging, en denk ik niet aan mijne gezondheid van den morgen tot den avond?”

„Dat is zeer wel mogelijk,” antwoordde de dokter, die weer eenigzins tot zijne vorige mijmering teruggedreven was; „maar bij al de zorg die gij er voor draagt, kan toch de maag niet altijd goed blijven; gij weet, de mensch is een broos vergankelijk wezen, en in zijne beste dagen niets dan ijdelheid, en, hoe sterk het huis ook moge geweest zijn, zullen er op uwe jaren toch barsten en scheuren in moeten komen.”

Scheuren en barsten! zijne jaren! de maag zou niet altijd goed blijven! Hoe erg onaangenaam! De heer Gammidge gevoelde eene huivering door zijne leden; de warmte die hij door de wandeling verkregen had, werd door een gevoel van kilheid gevolgd, hij begon te wenschen dat hij den dokter niet ontmoet had.

Maar nu begon dokter Hendrie tot zichzelf te komen; hij zag de uitwerking die zijne woorden op zijn medgezel hadden; hij was medelijdend van aard, en ofschoon hij de waarheid voor zijnen patient nooit verborgen hield, wachtte hij zich toch altijd om die in haar geheel te zeggen, waar het niet welkom was, opdat hij niet door gebrek aan sympathie, of nooddelooze hardheid, de smart zoo vermeederen, die de waarheid moest veroorzaken.

„Gij ziet, vriend,” zeide hij, „gij daalt even als ik den heuvel reeds af (hij zelf was vrij wat jonger dan zijn medgezel), wij zijn de menschen niet meer die wij geweest zijn; wij kunnen niet verwachten ons te gevoelen gelijk voor vijf en twintig jaar; maar daar is een arme

knaap in dat huis, in den bloei des levens, die sterven moet en geene kunst kan hem redden."

Indien het geheele huis met al zijne bewoners in het graf ware verzonken, zou de heer Gammidge minder bewogen zijn geworden, dan hij geweest was bij het denkbeeld van slechte spijsvertering, of wat nog erger was, bij dat van scheuren en barsten.

"Ik hoopte eerst," zeide de dokter, "dat er nog iets aan te doen zou zijn, hij begon veel sterker te worden, maar gisteren nacht is er weer eene bloedspuwing bij gekomen, en hij zal het nu, vrees ik, niet lang meer maken." Het was nu de beurt van den heer Gammidge om na te denken, en hij deed het ook; doch niet over de mogelijkheid van herstelling des hutbewoners, maar hij dacht ernstig na over zijne leefregels, en poogde hier of daar eenen misslag te ontdekken. "Wat uwe pijn betreft," zeide de dokter, "ik zal eens bij u komen en er met u over praten. Ik heb nu haast, maar ik zal heden avond, als ik kan, den armen man nog eens gaan bezoeken, en daarna zal ik u nog even komen spreken. Ik denk zeker, dat het niets dan eene voorbijgaande zaak is, die door eene kleinigheid is weg te nemen. Gij ziet er goed uit, en schijnt zeer wel te zijn, voor zooverre ik naar uw uiterlijk, gang en kleur kon oordeelen." Dit was een heelende balsem, en zoo verzachtend, dat Gammidge er toe kwam om te zeggen, dat hij hoopte, dat de man nog mogt herstellen. "Hij zal niet beter worden," zeide de dokter, "en hoe gewoon ik ook aan den dood ben, zoo kan ik dien armen man, die zoo vroeg ten grave zal dalen, noch zijne ongelukkige vrouw, die weldra weduwe, en de kinderen die welhaast weezen zullen zijn, uit mijne gedachten zetten."

"Ja, dat komt er van als men zoo vroeg trouwt. Die groote gezinnen zijn een ware last voor het kerspel, indien zij de ouders verliezen," zeide Gammidge.

"Vijf arme kleine schepseltjes," zeide de dokter, die naar de laatste woorden van zijn medgezel niet eens geluisterd had, "en de vrouw is daarenboven niet sterk."

"Dat is het juist, waarover ik klaag; zij zal zeker ook wel spoedig sterven, en dan komen zij alle vijf voor rekening van het kerspel, het is toch waarlijk al te erg."

"Wat zegt gij?" zeide de dokter, zich eensklaps tot hem wendende, "zoudt gij dan meenen, dat een arme man alle huiselijk geluk zou moeten opgeven, omdat hij kan ziek worden en sterven?"

"Ik zou willen dat zij niet trouwden, voordat zij zoo ver waren, om genoeg voor hun gezin na te kunnen laten, in geval van ziekte en dood," antwoordde Gammidge.

"Dan zouden negen en negentig van de honderd armen in het geheel niet trouwen," hernam de dokter.

"Nu, en wat zou dat schaden! ik ben nooit getrouwd geweest, en ik geloof, vergeef mij dokter, ik weet dat gij hierin met mij verschilt, dewijl gij zelf een beminlijk gezin hebt, maar een man die zich buiten de onrust van het leven weet te houden door ongetrouwd te blijven, is zeer te —"

"Is zeer te bewonderen over zijne wijsheid en te benijden om zijn geluk, is het niet zoo?"

"Wel ja, het is er ten minste niet ver af," zeide Gammidge, met een inwendig gevoel van vreugde, dat hij die man was.

"Nu dewijl gij uwe gevoelens niet ontreinsd hebt, omtrent degenen die huwen, veroorloof mij, de mijnen te zeggen omtrent degenen, die niet trouwen, ten einde al hunne zorgen aan hunne eigene kostbare personen te kunnen toewijden. Ik beschouw hen als de kortzigtigste aller stervelingen, die aldus zonder vreugde voortleven, en die sterven zonder gemist te worden. Ik zou op dit punt welsprekend kunnen worden, maar ik heb geen tijd, mijn paard wacht ginds bij den hoek."

"Vreugdeloos, dat denkt hij," zeide Gammidge, toen hij hem te paard zag stijgen en wegrijden. "Ik zou wel eens willen weten wat hij onder vreugde verstaat! hij heeft een aardig troepje kinderen, en hij draaft zelf overal heen, om den schoorsteen te laten rooken en den pot te vullen. Niet gemist worden! zeker, hem komt de eer toe, dat hij wel gemist zou worden; maar wat beteekent dat ook? wien kan het schelen, of hij al dan niet gemist zal worden?"

Het was toch vreemd, dat verscheidene malen op dien dag de toornige vraag door den heer Gammidge herhaald werd: wien kan het schelen of hij gemist zal worden? En hoewel hij hierop altijd met een verachtelijken glimlach antwoordde, zoo zeide zijn hart hem toch, dat er iemand was, aan wien de gedachte van den eenzamen dood eens eenzamen mans niet aangenaam was, en dat was Jan Gammidge.

Zijn gesprek met dokter Hendrie had hem een onaangenaam indruk achtergelaten; en als de pijn in den schouder tegen den avond

niet met meer hevigheid ware teruggekomen, zoo zou hij half geneigd geweest zijn den dokter te vergeefs aan de deur te laten kloppen en stil weer laten heengaan; want hij wist wel, dat deze niet tweemaal zou aankloppen. Maar de liefde voor zijne gezondheid en zijn leven overwonnen alles, en hij gelastte aan Carlien, om op te letten en te luisteren, ten einde den dokter dadelijk binnen te laten als zij hem hoorde kloppen.

Carlien was bezig met het mostaardzaad en het bitterkers, dat zij gedroogd had uit te zoeken, en keek haar meester zeer twijfelachtig aan, toen zij dat bevel ontving.

"Gij hoort wat ik zeg?" vroeg Gammidge.

"Ik begrijp niet hoe ik hem zal kunnen hooren, als ik bezig ben met het zaad fijn te stampen," antwoordde Carlien, met eene zekere uitdrukking op haar gelaat, waarvan Gammidge de beteekenis zeer wel begreep, en die zeggen wilde: "laat mij alleen."

"Dan zoudt gij beter doen om dat geweld maken tot op een anderen tijd uit te stellen," zeide hij, terwijl hij spoedig wegliep, om geen antwoord te hooren, dat eene berisping noodzakelijk zou maken.

"Zij wordt," zeide hij, toen hij bij zijn vuur zat, "heel lastig, en hoe meer ik haar toegeef, hoe meer ik het moet doen, ik bemerk dit dagelijks."

De oogen van den heer Gammidge hadden zich hierin niet bedrogen. Carlien was zich reeds lang bewust geweest van hare onmisbaarheid voor haren meester, en als zij uit haar humeur was, zoo als dezen morgen gebeurde, gaf zij zich niet de minste moeite om dit te verbergen, wetende dat hij haar niet missen kon; misschien bestond die zekerheid slechts in het verborgene, en had zij die zelfs nooit in woorden openbaar gemaakt, maar toch, zij bestond.

"Ik zou wel gek zijn, als ik mijn werk van uur tot uur ging verschuiven, alleen om naar de deur te luisteren; waarom wil hij geen klopper hebben, even als alle andere menschen?"

Dit waren de woorden die Gammidge ontloopen was, en het was maar goed dat hij ze ontliep, want zij zouden hem geërgerd hebben. — Waarom had hij geen klopper? Zij wist zeer goed waarom hij er geen had, en het doen van die vraag, zoo als zij haar deed, was niet anders dan om hem den uitdagenden handschoen toe te werpen. In alle andere zaken, behalve omtrent den klopper, was zij het met haren meester eens, of om beter te zeggen: de meester was het met haar eens; want bij al de postjes, die door haar vervuld werden, kon men dat van meesters er nog wel bijvoegen.

Ja, meesters; de onafhankelijke Jan Gammidge, die pochte op zijne vrijheid, en die geene huiselijke zorgen scheen te hebben, die met medelijden op zulke echtgenooten neerzag, die de onvolkomenheden hunner vrouwen te verduren hadden, en op vaders die zorgen of verdriet van hunne kinderen hadden; hij die altijd vergelijkingen maakte tusschen zijn gelukkig lot en het ellendig of ten minste verdrietig lot van anderen, was in zijn eigen kasteel, waar hij zich verbeeldde en ook aan anderen wilde doen gelooven als heer en meester te regeren, niets anders dan de ondergeschikte dienstknecht zijner eigene dienstbode.

Maar hij had dit nog nooit zoo opgemerkt als op dien avond, toen hij haar beval, naar het aankloppen van dokter Hendrie te luisteren.

HET KWAAD.

Welke is de eigenlijke, eerste oorzaak des kwaads? Hoe heeft de Almachtige God het in de wereld kunnen toelaten? Over deze vraag tobben velen, die door hun geweten gefolterd een schuilhoek voor zich-zelf in hunnen boezem zouden zoeken. Beschaamd over hunne onreine daden en toch door lust en gewoonte daaraan te veel gebonden, om daar zoo opeens mede te breken, doen zij heel wat wijsheidsstof voor die vraag opgaan, om zich daarin voor de verwijtingen van den regter binnen hen te verschuilen. Wijzer is het te doen als de landman, die koeijen in zijn rijpend graan ontdekt. "Jongens," is zijn woord, "maakt dat gij ze er uitjaagt en staat niet te vragen hoe zij er inkwamen. Haast u, want hoe langer gij praat, hoe meer zij bederven." Evenzoo betaamt het ons te doen tegenover het kwaad, dat ons en het onze verderft.

Spitsvindige betoogen over de zwaartekracht redden geen drenkeling, en leerstellige bespiegelingen en twisten behielden nog geene enkele menschenziel.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JANUARIJ. — DERDE WEEK.

De Roeping van Mattheüs. — Matth. 9: 9—17; Mark. 2: 13—22; Luk. 5: 27—39.

Mattheüs is dezelfde als Levi, gelijk uit de vergelijking met andere plaatsen blijkt.

Mattheüs — de naam beteekent „Gave Gods.”

De Vriend van tollenaars moest een tollenaar tot apostel hebben. Juist door toen tegenstand der Farizeërs werd Hij gedrongen zich tot de tollenaars te wenden, en in dezen tollenaar tot apostel geroepen een opperigt teeken van de bedoelingen zijner genade te stellen.

Waarschijnlijk kende Mattheüs den Heer reeds. Jezus predikte van tijd tot tijd in Kapernaüm. Hij heeft aldaar zijne meeste krachten gedaan en moest op weg naar de zee dikwerf het tolluis passeren.

Alles wat God doet, is ten volle voorbereid. De Heer handelt nooit willekeurig; wij zien dit zelfs in de roeping van Paulus, wanneer wij haar wel beschouwen. Vergelijk ook de roeping van Petrus. Jezus had Petrus reeds ontmoet (Joh. 1).

Thans wordt hij in den engeren kring der jongeren geroepen, geroepen om „alles te verlaten.”

Het onderscheid tusschen het nieuwe beroep van Mattheüs en het oude is zeer groot.

Als tollenaar was hij buiten de gemeenschap van het „volk Gods;” als apostel — stichter der kerk. Hij die den keizer gediend had en daardoor behulpzaam was geweest in de verdrukking van zijne natie, werd nu een dienstknecht van God, niet meer voor zichzelf maar voor anderen levende.

Mattheüs geeft een afscheidsmaal.

Dit doet ons denken aan de geschiedenis van Luther.

Ook deze gelegenheid neemt de Heiland te baat om het werk zijns Vaders te werken.

Het huis is open waar Jezus gast is; ieder kan binnentreden en onder deze nieuwsgierige bezoekers, waarschijnlijk niet onder de aanzittende gasten worden de Farizeërs geteld.

De Farizeërs morren. Zij wagen het niet den Meester aan te spreken, maar stoken onrust onder de jongeren, die nog altijd, nieuwelingen als zij waren, door de beschouwingen van hunnen tijd bevangen waren. Gelukkig dat de discipelen die verlegen werden en niet in staat om te antwoorden, zulk een voorspraak hadden in hunnen Meester.

De handelwijze van Jezus is geheel te verklaren uit zijn doel. Hij komt niet om te leeren, maar om te verlossen. Wie het meest verlossing behoeft, heeft het eerst recht op zijne hulp. In een hospitaal krijgen de gevaarlijkste kranken de eerste plaatsen.

Wat Jezus hier betoont, heeft God onder het O. V. reeds geëischt. Hierin, en niet in onbegrepen en op zichzelf beschouwd onbetekenende vormen bestaat de ware godsdienst.

Meent iemand dat hij geene verlossing behoeft, welnu, hij zal haar niet ontvangen; hij is één die de bekeering niet van noode heeft, d. i. meent te hebben.

De jongeren van Johannes brengen ook hunne bezwaren in. Zij verschijnen hier met de Farizeërs verbonden en wel zóó dat Lukus hunne woorden aan deze toeschrijft.

Hun meester is gevangen. Zij begrijpen de godsdienst niet, die zulke maaltijden toelaat. Hoe meer onthouding, des te vroem! dat is hunne leus.

De Heer antwoordt met eene zinspeling op het woord, vroeger door hun meester gebezigd.

Ook gij vast niet altijd, zegt de Heer; ook gij vast niet, wanneer daar stof is tot vreugde, als hier. Zoo lang Ik er ben. En dat is? — eeuwig.

Het vasten als deel van godsdienstige verrichtingen is afgeschaft. Het kan evenwel zeer nuttig wezen om ons in eene geestelijke gesteldheid des harten te brengen, door onze ganse aandacht op het één noodige te richten. Zij beschouwen het Christendom als een lap gezeit op het kleed der oudtestamenteische godsdienst.

De Heiland zegt dat het vlees is als nieuwe wijn, die in eene voor hem geschikten vorm moet bewaard worden. Hij is niet gekomen om het oude eenigermate te wijzigen, maar om het geheel te vernieuwen, om nieuw leven te brengen.

Zijne beelden zijn juist zoo uitnemend gepast, omdat zij ontleend zijn aan het tegenwoordige feestmaal.

Wie eens het nieuwe bezeten heeft, zal niet ligt tot het oude terugkeeren.

JANUARIJ. — VIERDE WEEK.

Jezus en de zondares. — Luk. 7: 36—50.

„Geloof gij dat men uit genade zalig wordt?”

Dit is eene gewetens- en levensvraag voor ieder; want het antwoord dat wij daarop geven, beslist of wij in ons

hart, niet slechts Protestanten of Katholieken, maar ook of wij kinderen Gods zijn, of nog vreemdelingen van de verbonden der belofte.

Wie zich door Gods Geest laat verlichten, moet er noodzakelijk toe komen, om steeds minder goed en steeds meer kwaad in zich te vinden, zoodat hij ras de hoop moet opgeven zichzelf te vernieuwen.

Het woord „genade” verkrijgt dan een liefdelijken klank. Hij vraagt er om; hij vertrouwt er op, en hij aan wien genade bewezen werd, leert roemen daarin, dat God ook aan hem, zelfs aan hem genade bewees.

De Farizeërs waren over het algemeen vijandig jegens den Heiland gestemd, en wanneer zij Hem bij zich aan huis noodigden, dan geschiedde dit meestal met het doel, om Hem strikken te spannen (Luk. 11: 54).

Evenwel waren er ook uitzonderingen op dezen regel, en de meerdere omgang, die door vers 40 en 44 verondersteld wordt, geeft ons recht tot het vermoeden, dat wij hier met zulk eene uitzondering te doen hebben.

Welligt was deze Simon oprechter dan andere Farizeërs; welligt had hij de gedachte niet van zich kunnen wesen, dat Jezus ten minste een Profeet moest zijn. Hij heeft Hem daarom uitgenoodigd, om eene gelegenheid tot nadere kennismaking te hebben.

De Heiland nu laat zich niet vruchteloos zoeken. Hij is bereid zich te openbaren.

Er komt eene gelegenheid waarbij Hij zich en het doel van zijn leven openbaren kan. Eene zondares door ieder gemen, komt tot Hem en....

Het is een doorgaande regel dat hoeren en tollenaars de deugdzaam, de Farizeërs voorgaan in het Koninkrijk Gods; — niet omdat God de slechten meer bemint dan de goeden, maar omdat zij er lichter toe gebragt worden, om hunne ellende te gevoelen, te belijden en verlossing te begeeren.

Groote zondares lezen hun vonnis in ieders oog; zij worden gemakkelijker zondaar dan zij die daar roepen bij al de geboden Gods: „ik heb ze gehouden van mijne jeugd af.” Zij hebben de ervaring van de jammeren, die de zonde na zich sleept, van hunne omgaf. Bij hen valt het Evangelie der genade dus in eene wel toebereide aarde.

Zoo was het waarschijnlijk ook met deze zondares geweest. Zij had hare kracht zwakheid bevonden, maar werd door Gods genade geleid tot Hem, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. De last harer schuld werd van haar genomen en een zoete vrede heeft hare ziel vervuld.

Daarop hoorde zij dat Jezus een gast is in het huis van Simon.

Zij kan niet nalaten Hem hare dankbare hulde te brengen.

Wel weet zij welke bliken haar zullen ontmoeten; maar dit schrik haar niet af. Zij komt in het huis, zoekt met hare oogen Hem, die haar zooveel genade bewees en valt aan zijne voeten neder.

Het was haar doel om die voeten te zalven; maar nu zij Hem ziet, nu moet zij haar hart en tranen lucht geven, en eerst als zij uitgewoend heeft, kan zij de zalving beginnen.

Zóó geweldig is de werking der genade in een zondaarshart!

Met hoe veel welgevallen hebben de engelen Gods deze vrouw aan Jezus voeten gezien! Gansch anders was het met den Farizeër Simon. Hij had geen oog van een engel, geen geestelijk gezigt vergast zich aan hetgeen er in zijne woning thans plaats vindt. „Hij spreekt bij zichzelf: „indien deze een profeet ware....” Het is niet noodig om uit dit woord op te maken dat hij bepaald vijandig gezind was. Simon was een Farizeër en als zoodanig door de vooroordelen van zijne partij bevangen. Dat een heilig man met eene zondares gemeenschap kan hebben, was voor hem ten eenen male ondenkbaar; juist omdat hij zoo als alle eigengeregtigen heden ten dage, die nooit tot een levendig gevoel van hunne schuld voor God gebragt zijn, een recht meende te hebben om alle grove zondaren te veroordeelen en te verachten.

Wanneer Jezus de hulde door zulk eene gebragt aannam, kon dit volgens zijne meening alleen daaruit voortvloeijen, dat Hij met hare geschiedenis niet bekend was. En indien dit zoo was, hoe kon Hij dan profeet zijn? Een profeet moest de gave bezitten om het heilige van het onheilige te kunnen onderscheiden.

Er is geene gesteldheid des harten, die ons zoo ongeschikt maakt om het Godsrijk binnen te treden als juist het Farizeërme.

Zien wij hier dan de eeuwige liefde des Heeren, die zelfs den Farizeër niet aan zichzelf, niet aan zijn hoogmoed en eigengeregtigheid overlaat.

Hij verhaalt hem de geschiedenis van de twee schuldenaars.

Simon moest voelen wie door het beeld van die schuldenaars bedoeld waren. Hij en de vrouw beiden waren schuldenaars voor God: geen van beide had iets om te betalen. Hoewel hij niet zoo diep gezoeken was als zij, evenzeer had hij de vergevende genade van noode.

Wanneer hij haar niet ontvangen had voor al zijne zonden, dan was hij een verlorene, evenzeer alsof hij veel gezondigd had. De liefde nu was de toetssteen of hij al of niet vergeving had ontvangen.

Deze bedoeling van de gelijkenis moest de Farizeër dadelijk begrepen hebben. Hij kon evenwel niet besluiten om zich te verootmoedigen; daarom gaf hij ten antwoord, „dat hij het zoude zijn, wien het meest kwijt gescholden was,” die het meest lief had.

Van daar dat de Heer het noodig vond, een ernstig woord zonder gelijkenis tot hem te spreken. Hij toonde hem dat hij zichzelf gevonnisd had....

Welk eene majesteit ligt in deze geheele toespraak!

Hij beschouwt zijne komst in deze woning als een blij van genade; Hij bestraft zijn gastheer daarover dat hij zoo weinig dankbaarheid hiervoor betoond had; ja zelfs stelt Hij zich in de plaats van God daarin, dat Hij de liefde, die het gevolg is van ontvangene genade, voor zichzelf eischt.

Wat zegt Hij nu? „Zie deze vrouw;” staat zij in liefde tot Mij niet veel hooger dan gij? Welan dan, verneem de oorzaak van deze liefde: hare vele zonden zijn haar vergeven. Wanneer gij nog zoo weinig bemint, weet dan dat u weinige zonden vergeven zijn. Op deze wijze strekte de Heiland zijne hand ook naar een eigengeregtig en zelfgenoegzaam Farizeërshart uit.

Daarop wendde Hij zich tot de vrouw met de woorden: „Uwe zonden zijn u vergeven!” alsof Hij wilde zeggen: „Wat de menschen ook mogen oordeelen, het blijft daarbij, dat gij een kind van God en Hem welgevallig zijt,” en ofschoon de gasten ook hieruit aanstoot namen, Hij liet zich in zijne werkzaamheid niet storen, als de goede herder die het verlorene zoekt.

„Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!” De genade werkt liefde, geeft vrede, en leidt tot de werkzame liefde — de dankbaarheid.

Voor de derde en vierde Zondagen vergelijk „Maaltijden,” I. 57. „Lederen zakken,” II. 161; IV. 160, 136, 192; „Genade ook voor den slechtste,” benevens „Eigengeregtigheid” volgens het zaakregister bij Dl. IV gevraagd.

Luk. 7: 37, 35. Gastmalen. — Een reiziger uit het Oosten teruggekomen beschrijft een gastmaal ten huize van een vice-konsal te Damiette gehouden.

In de gezelschaps-kamer, zegt hij, vonden wij de tafel in den vorm van een vierhoek geplaatst, het ene eind open gelaten voor de dienstboden (verg. Dl. I. blz. 57); tegen de muren van het vertrek waren echter ook zitbanken en wij zagen deze en gene binnentreden, eene zitplaats nemen en of met zijne bureu, of met den gastheer een gesprek openen. Wij dachten dadelijk aan het afscheidsmaal van Levi en aan de zondares in Luk. 7.

Luk. 7: 4, 43. Eigengeregtige en zondaar. —

De perzische dichter Saadi heeft een treffend verhaal opgenomen in zijne „Bustan,” waarin wij den woerklaank vinden van de twee schuldenaars.

„Jezus,” zoo lezen wij daar, „bragt eens, toen Hij nog op aarde leefde, een bezoek aan een derwisch — een buitengewoon heilig man. In de stad nu woonde een jongeling, die den satan in slechtheid overtrof.

„Deze zondaar kwam in de cel van een monnik, en toen hij „den goddelijken Profeet” zag, werd hij door dat gezigt zoo aangedaan, dat hij snikkende nederviel en om genade bad.

„De derwisch was zeer verontwaardigd, dat hij in de tegenwoordigheid van den Heiland durfde verschijnen, gehoord hem de cel te verlaten, zeide hem aan dat er voor hem „geene hoop” was, en om te bewijzen dat hij onherroepelijk verlorene was, riep hij uit: „O Jezus! geef dat ik ver van dezen man staan mag in den oordeelsdag!” „Beider gebed is verhoord,” antwoordde de Heiland: „Hij zal genade ontvangen en gij ver van hem in de plaats der verdoemenis zijn.”

Luk. 5: 37. Lederzakken. — In plaats van flesschen werden vroeger lederen zakken gebruikt. De grootere zakken zijn dierenhuiden, die toegenaaid of gebonden zijn.

De hals van het dier vormt dan den mond der flesch, de beenen goede houvasten voor de dragers.

Zulke flesschen vindt men nog bij de karavanen, die door de woestijn trekken, alsmede in Egypte op de schouders der waterdragers, verg. Joz. 9: 4; Job 32: 19.

Ph. J. H.

Wilden wij onzes lieven Heeren eigendom zijn, Hij wilde dan gaarne ook ons eigendom zijn, en dan hadden wij immers eene goede hoop, dat Hij zich wilde geven voor zulk een slechten penning.

DE DEUR ZONDER KLOPPER.

HOOFDSTUK II.

WELKE VREEMDE DINGEN DE DOKTER DEED.

Een vogel laat een stroohalmpje in den stroom vallen, dat hij voor zijn nestje wilde medenemen; het valt in het midden van een draaistroom en wordt aldus rondgedreven; het zakt den stroom niet af, aldus wordt de kern gevormd, en andere strootjes, verwelkte ranken en grashalmpjes drijven er tegen aan, en op deze wijze ontstaat er een eilandje. Nu was dokter Hendrie op dien dag de vogel geweest, en had een stroohalm in den vorm van een steeds terugkeerend denkbeeld in de ziel van Jan Gammidge laten vallen, hetgeen het middelpunt voor eene menigte andere denkbeelden vormde, die er steeds om heen dreven, zoodat, toen hij eindelijk bij de deur zonder klopper aankwam, zich reeds een vrij aanzienlijk eiland in de overwegingen van zijnen patient gevormd had. Het nederveallen strootje was dit denkbeeld: „de eenzame dood van den eenzamen man.” De ranken, die er bij aangedreven waren, waarvan sommigen zichtbaar op de oppervlakte, anderen verborgen en reeds weer half verzonken, waren de volgende: Vooreerst, Carlien is al vrij kort aangebonden; ten tweede, hoe ouder zij wordt, des te driftiger wordt zij ook; ten derde, zou dit zoo voortdurend moeten toenemen? ten vierde, hoe zou het gesteld zijn als hij eens ziek moest worden? waarvan hij echter nog niet het minste voor gevoel had. Maar toch, de menschheid blijft daar nooit van verschoond; daarom als hij eens eene langdurige, kwijnende, ernstige, ja misschien doodelijke ziekte kreeg, hoedanig zou dan zijn toestand zijn? ten vijfde, maar No. 5, 6, 7 enz. waren nog niet genoeg gevormd, om beschreven of in eene lijst opgesomd te kunnen worden; het waren brokstukken van vermoedens, argwaan en misverstand, ontstaan door het een bij het ander te voegen. Dit een en ander bestond dikwijls in een woord, een blik, hetgeen op zich zelf van zeer weinig beteekenis was, maar bij elkander gevoegd zijnde kon er wel iets ernstigers in gevonden worden. Carlien vermoedde geenszins hoe groot

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dit eilandje reeds geworden was, hoe veel stroohalmpjes reeds door den stroom waren aangedreven, die zich dicht aan het door den dokter neergeworpene hadden vastgenesteld. Maar zij had ter zelfder tijd ook een eilandje, het had zich niet gevormd door iets, dat door een ander was uitgeworpen, maar het was ontstaan uit haar eigen levensbeginsel, eigen belang. Dat was Carolines eiland; rondom haar eigen ik hadden zich alle verwachtingen, neigingen, wenschen en gevoelens in het leven verdrongen. Haar geest was volstrekt niet ontwikkeld, maar zij was slim, en begiftigd met eene ruime mate van gezond verstand. Maar welke goede hoedanigheden zij ook mogt bezitten, of van welke groote gebreken zij vrij mogt zijn, zij was toch even als haar meester, uiterst zelfzuchtig.

Dat ik wezenlijke menschen beschrijf, en een waar verhaal lever, zal de lezer het best kunnen opmerken uit de huiselijke tooneelen, waarin de karakters het meest uitkomen. Want het is gevaarlijk, om den spiegel voor de menschelijke natuur te veel op te heffen, en dien boven 's menschen hoofd te plaatsen, daar zij dan in dat beeld hunne eigene zelfzuchtige trekken niet kunnen zien.

Carlien gaf eenige stooten aan het mostaardzaad, eer zij zich zoo ver aan haars meesters gezag kon onderwerpen om het te laten staan, en nog maar ten halve willende toegeven, zeide zij bij zichzelf: „Het is eigenlijk ook nog niet droog genoeg.” Toen scheidde zij het gestampte zaad in eenen papieren zak, en hing de zeef met het overige weer op hare vorige plaats tegen de zuidzijde van den muur, om er nog eenige uren zonnenshijn aan te gunnen.

„Ik doe mijn best,” zeide Caroline, die ofschoon eenigzins verschrinkt door de aanwezigheid van een getuige, waarvan zij niets wist, toch volstrekt niet ongevoelig was voor de betoovering der vleijerij. — „Dat doet gij, dat doet gij,” zeide de stem, die toebehoorde aan den tuinman van een heerenhuis uit het dorp, een man, die zijne zaken zeer goed verstond, en die zich daarenboven nog wel eens met andere dingen bemoeide, waarmede hij niets te maken had; ook kende hij alle wegen en middelen om zijne manden en zijn eigen oogst zeer goed te verrijken. Hij was nog in den bloei des levens en zou er goed uitgezien hebben, maar een scheve schouder misvormde zijne overigens kloeke gestalte, en eene sluwe uitdrukking in zijne oogen ontsierde zijn niet onknop